

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

POLONA TURŠIČ

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

**ANALIZA USPEŠNOSTI POSLOVANJA
ZAVAROVALNIC**

Ljubljana, oktober 2003

POLONA

TURŠIČ

IZJAVA

Študentka Polona Turšič izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom prof dr. Slavke Kavčič in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne 23.10.2003

Polona Turšič

KAZALO

UVOD	1
1 OSNOVNE ZNAČILNOSTI ZAVAROVALNIC	2
1.1 Opredelitev zavarovanja.....	2
1.2 Osnovni zavarovalni pojmi.....	2
1.3 Zavarovalne vrste	3
2. ZAVAROVALNIŠTVO V SLOVENIJI.....	3
2.1 Značilnosti zavarovalništva v Sloveniji	3
2.2 Zakonodajni okvir	5
3. VZAJEMNA ZDRAVSTVENA ZAVAROVALNICA, D.V.Z.....	6
4. RAČUNOVODSTVO V ZAVAROVALNICAH.....	8
5. ANALIZA POSLOVANJA ZAVAROVALNIC	9
5.1 Analiza uspešnosti poslovanja	9
5.2 Pomen analize uspešnosti poslovanja zavarovalnic.....	9
5.3 Posebnosti bilance stanja v zavarovalnicah	10
5.3.1 Sredstva	10
5.3.2 Obveznosti do virov sredstev	14
5.3.2.1 Osnovni kapital in rezerve.....	14
5.3.2.2 Tehnične rezervacije	14
5.3.2.3 Obveznosti	18
5.3.2.4 Kratkoročne pasivne časovne razmejitve.....	19
5.3.2.5 Zunajbilančna evidenca	19
6. ANALIZA USPEŠNOSTI POSLOVANJA ZAVAROVALNIC.....	20
6.1 Računovodski kazalniki	20
6.1.1 Računovodski kazalniki obvezni za zunanje poročanje.....	20
6.1.2 Računovodski kazalniki za analizo uspešnosti.....	25
6.1.3 Izbrani kazalniki poslovanja po sklepu AZN o letnem poročilu zavarovalnic	28
7. NOVEJŠI PREDLOGI ZA MERJENJE USPEŠNOSTI POSLOVANJA	35
7.1 Slabosti klasične analize uspešnosti s kazalniki.....	35
7.2 Uravnotežen sistem kazalnikov	36
7.3 Uravnoteženo merjenje uspešnosti v zavarovalnicah	37
SKLEP	39
LITERATURA	40
VIRI	41

UVOD

Gospodarska varnost vedno bolj pridobiva na pomenu. Zagotavljanje in ustvarjanje gospodarske varnosti je osnovni cilj zavarovalnic in vzrok za sklenitev zavarovalnih pogodb, s katerimi se osebe, ki jih sklenejo, želijo zaščititi pred zavarovalnimi primeri, ki bi jim povzročili materialno škodo.

Pomen zavarovalništva kot gospodarske dejavnosti se z razvojem povečuje. Delež zavarovalne premije v bruto domačem proizvodu, ki je merilo pomembnosti dejavnosti, je leta 2001 znašal dobrih 5 odstotkov, kar je skoraj 2 odstotni točki več kot pred desetimi leti. Zavarovalništvo bo v prihodnjih letih postalo še bolj pomembno zaradi hitro spreminjajočih se razmer v gospodarstvu ter napovedanih in že izvajanih reform zdravstvenega ter predvsem pokojninskega sistema. Rezerve v rasti zavarovalništva pokaže podatek, da je bil leta 2000 delež zavarovalne premije v bruto domačem proizvodu držav Evropske unije kar 9 odstotkov.

Posebnosti zavarovalništva zahtevajo tudi določeno specifičnost v računovodstvu zavarovalnic. Zavarovalnice imajo svoj računovodski standard, ki natančno opredeljuje posebnosti oblike bilance stanja, izkaza poslovnega izida, izkaza gibanja kapitala in drugih računovodskih izkazov ter potrebna razkritja. Posebnosti zavarovalnic zahtevajo tudi svoj kontni okvir. Pojavljajo se specifične računovodske kategorije, ki so značilne samo za zavarovalništvo. Med njimi so zagotovo med najpomembnejšimi zavarovalno-tehnične rezervacije. Iz posebnosti izhajajo tudi posebnosti analize uspešnosti poslovanja zavarovalnic, predvsem analiza izkazov stanja zavarovalnic ter temeljnih kazalnikov uspešnosti.

Diplomsko delo je sestavljeno iz sedmih poglavij, s katerimi želim predstaviti posebnost analize uspešnosti poslovanja zavarovalnic na primeru Vzajemne zdravstvene zavarovalnice, ki je na področju zavarovalništva posebnost, saj je bila ustanovljena kot družba za vzajemna zavarovanja pod okriljem Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije. Njena posebnost je neprofitnost ter skoraj popoln monopol na področju prostovoljnih zdravstvenih zavarovanj, predvsem zaradi zaščite Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije.

Diplomsko delo, ki je pred vami ima sedem poglavij. Na začetku sem opredelila osnovne zavarovalne pojme, ki olajšajo razumevanje zavarovalništva in tudi računovodstva v zavarovalnicah. V drugem delu na kratko opisujem stanje na področju zavarovalništva v Sloveniji, glavno institucijo, ki izvaja nadzor nad zavarovalništvom, Slovensko zavarovalno združenje ter zakonodajo, ki jo morajo upoštevati vse zavarovalnice. V nadaljevanju predstavljam Vzajemno zdravstveno zavarovalnico, katere poslovanje je vzeto kot izhodišče za analizo uspešnosti poslovanja, ki je podrobneje predstavljena v petem poglavju. Na kratko sem predstavila analizo uspešnosti poslovanja, njen pomen ter nato posebnosti bilance stanja v zavarovalnicah. V šestem, najobsežnejšem poglavju predstavljam drugi del analize uspešnosti poslovanja, to je analizo s pomočjo računovodskih kazalnikov. Najprej sem

predstavila računovodske kazalnike, ki so obvezni za zunanje poročanje, nato pomembnejše kazalnike za analizo uspešnosti ter za konec še kazalnike poslovanja, ki so obvezna priloga letnega poročila zavarovalnic. V zadnjem poglavju sem predstavila novejša predloge za merjenje uspešnosti poslovanja zavarovalnic.

Postavke v bilanci stanja Vzajemne in drugih zavarovalnic ter podatki v drugih računovodskih izkazih, ki so podlaga za izračun računovodskih kazalnikov, so podani na dan 31.12.2001, iz česar sledi, da so njihova podlaga stari računovodski standardi.

1 OSNOVNE ZNAČILNOSTI ZAVAROVALNIC

1.1 Opredelitev zavarovanja

Zavarovanje pomeni ustvarjanje gospodarske varnosti z izravnavanjem gospodarske nevarnosti (Boncelj, 1983, str. 13), ob pogoju uresničevanja zakona velikih števil. Gospodarska varnost je cilj zavarovanja, sredstvo za doseg tega cilja je izravnavanje nevarnosti.

Zavarovalec s plačilom premije prenese tveganje nastanka škodnega dogodka na zavarovalnico, s čimer doseže varnost svojega poslovanja. Številna tveganja, katerim so izpostavljeni zavarovanci, se z zavarovanjem prerazporedijo na vse zavarovance (Viršek, 1998, str. 6).

Glavna dajatev zavarovalnice je plačilo škode, njena temeljna storitev je ustvarjanje gospodarske varnosti. Poglavitno dajatev zavarovalca predstavlja plačilo zavarovalne premije (Pavliha, 1997, str. 16). Najpomembnejša storitev zavarovalnice je trajno zagotavljanje, da bo morebitna škoda v času trajanja zavarovanja nadomeščena z zavarovanjem, pri čemer mora biti izpolnjen razlog, opredeljen v zavarovalni pogodbi.

1.2 Osnovni zavarovalni pojmi

Zavarovalno razmerje vključuje več udeležencev:

- zavarovatelj oz. zavarovalnica,
- zavarovalec: je oseba, ki je sklenila zavarovalno pogodbo,
- zavarovanec: je oseba, katere interes je zavarovan in ji pripadajo vse pravice iz sklenjene zavarovalne pogodbe,
- upravičenec: je oseba, ki je upravičena do izplačila zavarovalnine.

Cena zavarovanja oz. znesek, ki ga mora zavarovalec plačati zavarovalnici po zavarovalni pogodbi, je premija. Predstavlja plačilo za varnost, ki jo zavarovalnica nudi svojim zavarovancem.

Znesek, ki ga zavarovalnica plača po zavarovalni pogodbi, je zavarovalnina in predstavlja širši pojem od odškodnine.

Znesek, ki ga zavarovalnica plača po zavarovalni pogodbi tistim zavarovalcem ali upravičencem, pri katerih je nastal zavarovalni primer, na katerega se nanaša sklenjena zavarovalna pogodba, je odškodnina.

Zavarovalna vsota je znesek, do katerega se določa zavarovalna premija. Običajno je to najvišji možni znesek, ki ga zavarovalnica izplača.

Dogodek, za katerega se zavarujemo, je zavarovalni dogodek. Največkrat je to škodni primer, za katerega dobi upravičenec izplačano zavarovalnino oz. odškodnino.

Predmet zavarovanja je predmet oz. objekt, ki ga je moč poškodovati, uničiti, ukrasti in podobno (npr. gradbeni objekti, oprema, blago, denar, umetniški predmeti, motorna vozila, ladje, živali, ljudje ipd.) (Bijelič, 1998, str. 5).

1.3 Zavarovalne vrste

Osnovne oblike zavarovanj so v skladu s Slovenskimi računovodskimi standardi (SRS) življenjska zavarovanja, zdravstvena zavarovanja, ki jih zavarovalnice izvajajo po načelih življenjskih zavarovanj, druga zavarovanja ter pozavarovanja.

Podskupino zavarovanj sestavljajo sorodne vrste zavarovanj (na primer podskupina zavarovanje odgovornosti, ki jo sestavljajo zavarovanje odgovornosti pri uporabi motornih vozil, zavarovanje odgovornosti pri uporabi zrakoplovov, zavarovanje odgovornosti pri uporabi plovil in splošno zavarovanje odgovornosti).

Enoto zavarovalnih storitev (enota zavarovanj) tvori vrsta ali podvrsta zavarovalnih storitev (zavarovanj), za katere veljajo isti zavarovalni pogoji in isti cenik.

2. ZAVAROVALNIŠTVO V SLOVENIJI

2.1 Značilnosti zavarovalništva v Sloveniji

V letu 2001 je bilo v Sloveniji prisotnih 17 zavarovalnih in pozavarovalnih družb, od tega 14 zavarovalnic in drugih zavarovalnih družb. Na področju življenjskih zavarovanj je delovalo 12 zavarovalnic, med katerimi je imela največji, 40,90 odstotni, tržni delež zavarovalnica Triglav (Tomažič, 2002, str. 10-12). Med premoženjskimi zavarovanji razen zdravstvenih zavarovanj je ravno tako vodilna zavarovalnica Triglav. Med zavarovalnicami, ki ponujajo zdravstvena zavarovanja, je prva po tržnem deležu Vzajemna zdravstvena zavarovalnica s skoraj 84 odstotnim tržnim deležem.

Leta 2001 je zavarovalništvo v Sloveniji ustvarilo pet odstotkov bruto domačega proizvoda, medtem ko je zavarovalništvo v Evropski uniji leta 2000 ustvarilo kar devet odstotkov vsega bruto domačega proizvoda. Povprečna zavarovalna premija na prebivalca je v letu 2001 znašala 522 evrov, medtem ko je v istem letu povprečna premija na prebivalca Evropske unije znašala kar 2.107 evrov (Euro-zone and EU GDP, 2003).

V letu 2001 je večina zavarovalnic poslovala z izgubo. Med redkimi izjemami, ki so ustvarile dobiček, je bila tudi Vzajemna zdravstvena zavarovalnica. Razlog za negativno poslovanje večine zavarovalnic so bile med drugim tudi zahteve Zakona o zavarovalništvu, predvsem zahteve o višini oblikovanja rezervacij, kar je povečalo varnosti zavarovancev.

Razpoložljivi podatki za leto 2002 kažejo, da se je trend negativnega poslovanja ustavil. Zavarovalnice v drugi polovici leta že beležijo dobičke, kar je posledica racionalizacije poslovanja in zaustavitve negativnega trenda naraščanja škod, ki so v preteklosti rastle hitreje od povečevanja premij.

Letošnje leto po pričakovanjih zavarovalnicam zopet ne bo naklonjeno. Razlog je v negativnih vplivih svetovnega finančnega in pozavarovalniškega trga. Zavarovalnice bodo morale ponuditi več različnih oblik zavarovanja in pri tem doseči tako visoke premije, da bodo lahko zagotovile pozitivne rezultate (Šime, 2003, str. 59-60).

V letu 2004 se obeta sprememba na področju zdravstvenih zavarovanj. V pripravi je reforma zdravstvenega sistema, ki bo spremenila tudi sistem prostovoljnega dodatnega zdravstvenega zavarovanja in druge produkte zdravstvenih zavarovanj. Poleg tega bo na trg zdravstvenih zavarovanj, po pričakovanjih v drugi polovici leta 2004, stopil še tretji ponudnik zdravstvenih zavarovanj Zavarovalnica Triglav (Zdravstvena zavarovalnica Triglav d.d., 2003). Do sedaj sta bila edina ponudnika le teh Vzajemna zdravstvena zavarovalnica s skoraj 84 odstotnim deležem in Zavarovalnica Adriatic.

Izdatki za zdravstvo, med katere spada tudi zdravstveno zavarovanje, predstavljajo skupaj 5 odstotkov bruto domačega proizvoda (BDP) v letu 2002. Delež privatnega financiranja zdravstvenih izdatkov, merjeno s prostovoljnim dodatnim zavarovanjem pri Vzajemni, znaša kar 1 odstotek BDP-ja. Celotni privatni izdatki za zdravstvo, če upoštevamo tudi prostovoljno zavarovanje pri Adriaticu, izdatke za samoplačniške storitve ter druge izdatke, bi v letu 2002 znašali čez 20 odstotkov BDP-ja, kar je primerljivo z državami Evropske unije (Stanovnik, 2003, str. 134-142).

Zavarovalništvo je panoga, ki tudi zaradi svoje specifičnosti, za katero je značilna dolgoročnost zavarovalniških poslov in zagotavljanje gospodarske varnosti, potrebuje določen nadzor. Če zavarovalnice dejansko poslujejo tako, da so interesi zavarovancev zaščiteni, torej skladno z zakonom, kontrolira nadzorni organ, ki se imenuje Agencija za zavarovalni nadzor, ki je najvišja državna institucija na področju zavarovalništva.

Agencija za zavarovalni nadzor (Agencija oz. AZN) je bila ustanovljena na podlagi Zakona o zavarovalništvu in je pričela s svojim delom 1. junija 2000, ko je Vlada Republike Slovenije imenovala strokovni svet in direktorja Agencije. Cilj državne nadzorne institucije na področju zavarovalništva je zmanjševanje in odpravljanje nepravilnosti v zavarovanju, varovanje interesov zavarovalcev in omogočanje delovanja zavarovalnega gospodarstva ter pozitivnega vplivanja le tega na gospodarstvo.

Agencija je pravna oseba, ki je pri izvrševanju svojih nalog in pristojnosti samostojna ter neodvisna. Za svoje delo je odgovorna Državnemu zboru. Agencija ima poslovnik, ki določa notranjo organizacijo in njeno poslovanje. Vlada Republike Slovenije daje soglasje k letnemu

obračunu in finančnemu načrtu Agencije. Nadzor nad zakonitostjo, namembnostjo, gospodarnostjo in učinkovitostjo rabe sredstev Agencije opravlja Računsko sodišče.

Naloge Agencije lahko razvrstimo v pet osnovnih področij:

- izdaja dovoljenj, soglasij, mnenj, odločb in odredb zavarovalnicam, zavarovalno zastopniškim družbam, zavarovalno posredniškim družbam, zavarovalnim zastopnikom in posrednikom, bankam za opravljanje storitev zavarovalnega posredovanja, Slovenskemu zavarovalnemu združenju, zavarovalnicam v zavarovalniški skupini ter pokojninskim družbam,
- spremljanje, zbiranje in preverjanje poročil ter obvestil zavarovalnic in drugih oseb, ki so po določbah Zakona o zavarovalništvu oz. drugih zakonov dolžne poročati Agenciji oz. jo obveščati o posameznih dejstvih in okoliščinah,
- opravljanje pregledov poslovanja zavarovalnic in pokojninskih družb,
- izrekanje ukrepov nadzora po Zakonu o zavarovalništvu ter
- priprava in izdaja podzakonskih predpisov na podlagi Zakona o zavarovalništvu.

Naslednja pomembna institucija na področju zavarovalništva je Slovensko zavarovalno združenje, ki je gospodarsko interesno združenje slovenskih zavarovalnic. Združenje, ki je bilo ustanovljeno leta 1992, združuje 14 članic ter zastopa skupne ali posamične interese članic in opravlja naloge določene s slovenskimi predpisi ter mednarodnimi sporazumi.

Posameznikom ter organizacijam, ki imajo vzpostavljene poslovne odnose, s katero izmed njegovih članic, daje Združenje soglasja za opravljanje drugih zavarovalnih poslov, organizira izobraževanja za zavarovalne zastopnike in posrednike ter jim podeljuje ustrezna potrdila, rešuje določene odškodninske zahteve, zbira, obdeluje, objavlja ter posreduje skupne statistične podatke o zavarovalni dejavnosti in njenem pomenu za slovensko gospodarstvo, občasno organizira izobraževalne seminarje za svoje članice ter opravlja druge naloge skupnega pomena.

Med najpomembnejše naloge Združenja sodi izpolnjevanje obveznosti iz mednarodnih pogodb in sporazumov, ki se nanašajo na vprašanja zavarovalstva in niso v pristojnosti države. Tak je npr. Londonski sporazum med nacionalnimi biroji, ki se nanaša na t.i. zeleno karto.

Z namenom razvoja svojega poslovanja, strokovnega opravljanja zavarovalnih poslov in profesionalnega ravnanja so zavarovalnice leta 1999 sprejele zavarovalni kodeks.

2.2 Zakonodajni okvir

Podlago za poslovanje zavarovalnic predstavlja zakonodaja, ki se uporablja za poslovanje gospodarskih družb. Dodatno morajo zavarovalnice, kot pomembna skupina nedenarnih finančnih institucij svoje poslovanje prilagoditi še trem zakonom:

- zakonu o zavarovalništvu,
- zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju ter
- zakonu o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, ki zavarovalnicam omogoča izvajanje dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja.

Zakon o zavarovalništvu (ZZavar) je bil sprejet 27. januarja 2000 in je začel veljati 3. marca 2000. ZZavar ureja temeljna vprašanja v zvezi z ustanavljanjem, poslovanjem, nadzorom in prenehanjem zavarovalnic ter je temeljni akt za delovanje zavarovalniškega sistema v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 13/00, 91/00, 12/01 in 21/02).

Iz Zakona o zavarovalništvu izhajajo podzakonski predpisi, ki podrobneje opredeljujejo določbe ZZavar in tako omogočajo njegovo uveljavitev.

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-1), ki je stopil v veljavo 1. januarja 2000, določa da se lahko zavarovalnice pojavljajo v vlogi izvajalk pokojninskih načrtov, v vlogi ustanoviteljic odprtih in zaprtih vzajemnih pokojninskih skladov, v vlogi ustanoviteljic pokojninskih družb in v vlogi možnih upravljavk premoženja vzajemnih pokojninskih skladov in pokojninskih družb. ZPIZ-1 je omogočil tudi posebno obliko zavarovalnic-pokojninskih družb, ki lahko opravljajo samo posle prostovoljnega pokojninskega zavarovanja (Uradni list RS, št.106/99).

Zakon o zdravstvenem zavarovanju in zdravstvenem varstvu (ZZVZZ) v povezavi z določili 14. člena in drugega odstavka 68. člena ZZavar zavarovalnicam omogoča izvajanje dopolnilnih zdravstvenih zavarovanj (Uradni list RS, št.9/92 in 12/93).

3. VZAJEMNA ZDRAVSTVENA ZAVAROVALNICA, D.V.Z.

Vzajemna zdravstvena zavarovalnica, družba za vzajemna zavarovanja, je bila ustanovljena 1. novembra 1999, ko je s prenosom prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja z Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije postala samostojni pravni subjekt. Ustanovitelj je Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije.

Pravna oblika Vzajemne je družba za vzajemna zavarovanja. To pomeni, da so lastniki kapitala družbe njeni člani (zavarovalci). Ustanovitveni kapital je vplačan v obliki ustanovnega sklada, ki je namenjen kritju stroškov ustanovitve ter kritju organizacijskih in drugih stroškov povezanih z začetkom poslovanja. Lahko se uporabi tudi za oblikovanje varnostnih rezerv (Insurance Glossary, 2003).

Vzajemna je specializirana in hkrati največja zavarovalnica za prostovoljna zdravstvena zavarovanja v Sloveniji, ki je konec leta 2002 imela preko 1,112.000 zavarovancev. Pri zdravstvenih zavarovanjih je imela leta 2001 skoraj 84 odstotni tržni delež. Z 20,81 odstotki bruto obračunane premije v letu 2001 se nahaja na drugem mestu med vsemi slovenskimi zavarovalnicami. Po podatkih iz Statističnega zavarovalniškega biltena (Slovensko zavarovalno združenje) je Vzajemna po poslovni učinkovitosti najuspešnejša slovenska zavarovalnica.

Poslovna mreža Vzajemne združuje 10 poslovnih enot in centralo v Ljubljani. Poslovne enote delujejo v Ljubljani, Mariboru, Celju, Kranju, Kopru, Novi Gorici, Novem mestu, Murski Soboti, Ravnah na Koroškem in v Krškem.

S svojo dejavnostjo zagotavlja dopolnitev in nadgradnjo obveznega zdravstvenega zavarovanja Republike Slovenije. Svojim zavarovancem nudi več vrst zavarovanj:

- prostovoljna zdravstvena zavarovanja za doplačila (PZD),
- prostovoljna zdravstvena zavarovanja za višji obseg pravic:
 - nadstandardno zavarovanje A (NSA),
 - nadstandardno zavarovanje B (NSB),
- zavarovanje za tujino z medicinsko asistenco (TAS) ter
- vključitev v obvezno zdravstveno zavarovanje pod različnimi pogoji (VOZ).

Prostovoljna zdravstvena zavarovanja za doplačila pomenijo temeljno dopolnitev k obveznemu zdravstvenemu zavarovanju. Zavarovanje za doplačila zagotavlja zavarovalcem pokrivanje razlike med vrednostjo storitev, ki so pravica v obveznem zdravstvenem zavarovanju in polno vrednostjo teh storitev. Ta dopolnilna zdravstvena zavarovanja predstavljajo največji delež v celotni strukturi zavarovanj Vzajemne.

Prostovoljna zdravstvena zavarovanja za višji obseg pravic oz. višji standard storitev zavarovalcem zagotavljajo višji obseg storitev ali druge storitve, ki jih obvezno zdravstveno zavarovanje ne vključuje. V okviru teh zavarovanj ima Vzajemna dva zavarovalna produkta: nadstandard A in nadstandard B.

Zavarovanje z medicinsko asistenco v tujini (TAS) je namenjeno osebam, ki poslovno ali turistično potujejo v tujino. Vzajemna skupaj s svojim poslovnim partnerjem Elvio nudi organizacijo in plačilo stroškov zdravstvenih storitev po celem svetu.

Z vključitvijo v obvezno zdravstveno zavarovanje (VOZ) si lahko osebe, ki niso vključene v obvezno zdravstveno zavarovanje pri Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije, proti plačilu premije zagotovijo tovrstno kritje. Zavarovanje je v pretežni meri namenjeno tujcem, ki bivajo in delajo v Sloveniji.

Med ključna poslovna načela Vzajemne sodi vzajemnost, ki je najpomembnejše načelo. Pomeni, da vsi zavarovalci oz. člani družbe prispevajo približno enak delež h kritju stroškov zdravstvenih storitev v primeru bolezni ali poškodbe.

Temeljni cilj Vzajemne je zadovoljevanje interesov zavarovancev in ne ustvarjanje dobička, saj družba za vzajemna zavarovanja temelji na neprofitnih osnovah. Vsi ustvarjeni presežki so namenjeni v korist zavarovancev v obliki bonusov ali varnostnih rezerv, ki zagotavljajo stabilno poslovanje in dolgoročno varnost njenih zavarovancev. S takšnim pristopom se Vzajemna približuje ureditvam v državah Evropske unije, kjer je medgeneracijska izravnava stroškov pomembna pridobitev socialne politike.

Medgeneracijska izravnava stroškov pomeni izravnavanje različnih stopenj tveganj, ki nastajajo pri rizičnih skupinah. To zagotavlja dolgoročno zdravstveno in socialno varnost tudi v zrelem življenjskem obdobju, ko stroški zdravstvenih storitev pogosto presegajo finančne zmožnosti zavarovancev. Medgeneracijski sporazum omogoča starejšim članom nižje premije od aktuarsko izračunanih, saj razliko prevzamejo mlajši člani, ki imajo v premijo vključen določen znesek, ki predstavlja varčevanje in naložbo za starejša leta, ko bodo stroški za njihovo zdravljenje višji, vendar bodo takrat zaradi sporazuma lahko plačevali nižje premije.

V letu 2001 je Vzajemna poslovala z dobičkom. Prihodki zavarovalnice so znašali 47 milijard tolarjev in so se v primerjavi z letom 2000 povečali za 15 odstotkov. Za enak odstotek so se povečali tudi odhodki. Najbolj je na poslovanje vplivalo povišanje odhodkov za zdravila in sicer za kar 25 odstotkov glede na leto 2000 ter povišanje odhodkov za škode zaradi povišanja stroškov za zdravstveno dejavnost, specialistično-ambulantno ter bolnišnično zdravljenje in stroškov za lekarniško dejavnost. Povišanje teh stroškov je bil glavni razlog za povišanje zavarovalnih premij v juliju in decembru 2001 (Interno gradivo Vzajemne, 2003).

4. RAČUNOVODSTVO V ZAVAROVALNICAH

Računovodstvo v zavarovalnicah urejajo Slovenski računovodski standardi. Posebnosti vezane na dejavnost zavarovanja ureja SRS 32-Računovodske rešitve v zavarovalnicah.

Z zavarovalnicami, so v skladu s tem standardom, mišljene vse organizacije, ki v Sloveniji zavarujejo premoženje in/ali osebe, torej vse zavarovalnice in pozavarovalnice v Sloveniji ter podružnice zavarovalnic s sedežem v tujini.

SRS 32-Računovodske rešitve v zavarovalnicah ureja le tiste posebnosti pri vrednotenju sredstev in obveznosti do njihovih virov ter merjenju in izkazovanju odhodkov, prihodkov, poslovnega izida ter finančnih in denarnih tokov, ki so značilne za zavarovalnice

Obdeluje:

- posebnosti vrst in načinov izkazovanja sredstev v zavarovalnicah,
- posebnosti vrst in načinov izkazovanja obveznosti do virov sredstev v zavarovalnicah,
- posebnosti razčlenjevanja stroškov in odhodkov v zavarovalnicah,
- posebnosti razčlenjevanja in merjenja prihodkov v zavarovalnicah,
- posebnosti razčlenjevanja in merjenja poslovnih izidov v zavarovalnicah,
- obliko bilance stanja v zavarovalnicah,
- obliko izkaza poslovnega izida v zavarovalnicah,
- obliko izkaza neposredno ugotovljenega finančnega izida v zavarovalnicah,
- obliko izkaza posredno ugotovljenega finančnega izida v zavarovalnicah,
- obliko izkaza gibanja kapitala v zavarovalnicah in
- razkritja.

Ta standard se opira na smernico o letnih izkazih in skupinskih (konsolidiranih) letnih izkazih zavarovalnih podjetij, ki jo je sprejela Evropska skupnost decembra 1991.

Oblike izkazov, ki jih predpisujejo SRS 32, so namenjene računovodskemu poročanju za poslovne potrebe. Oblike poročanja za davčne in statistične potrebe urejajo posebni predpisi.

5. ANALIZA POSLOVANJA ZAVAROVALNIC

5.1 Analiza uspešnosti poslovanja

Bistvo analize poslovanja je ugotoviti ali so bili s poslovanjem in gospodarjenjem doseženi zastavljeni cilji. Zaradi tega je treba najprej opredeliti cilje podjetja, ki jih lahko razdelimo na več ravni: na raven celotnega podjetja ter na raven organizacijskih enot.

Potrebno je presoditi in tudi pojasniti stanje oz. uspešnost ali neuspešnost poslovanja. Za presojo ter primerjavo uspešnosti poslovanja je treba uresničene dejanske rezultate poslovanja primerjati z določeno ekonomsko kategorijo (Šink, 1999, str. 39).

Analizo poslovanja razdelimo na dva dela: na analizo uspešnosti ter na analizo izkazov stanja in poslovnega izida. Sestavni del analize uspešnosti poslovanja je analiza izkazov stanja ter temeljnih kazalcev uspešnosti.

5.2 Pomen analize uspešnosti poslovanja zavarovalnic

Zavarovalništvo kot del finančnih storitev pridobiva na pomenu. Zavzema približno pet odstotkov bruto domačega proizvoda. Pomen in vpliv zavarovalništva se povečuje, stopnje rasti zavarovalnih poslov so višje od stopenj rasti bruto domačega proizvoda. V zadnjem obdobju je opazna tudi sprememba obnašanja potrošnikov, ki se vse bolj obračajo k zavarovalniškim storitvam, predvsem zaradi osnovne lastnosti zavarovanja, to je povečanja gospodarske varnosti subjekta, ki se zavaruje ter zaradi vstopa novih organizacij na zavarovalniški trg, ki povečujejo že obstoječo konkurenco. Značilna je, vsaj deloma, mednarodna konkurenčnost kakovostne ponudbe zavarovalnih storitev, cenovna konkurenčnost, učinkovit nadzor Agencije za zavarovalni nadzor in vse večja usklajenost zavarovalne zakonodaje s smernicami evropske prakse (Bešter, 1998, str. 158).

Zavarovalni posli so specifični, saj so izredno dolgoročni (long-term business) ali pa so prisotni produkti, katerih rezultat bo znan šele čez mnogo let. To daje analizi uspešnosti poslovanja zavarovalnic določeno specifičnost, presoja uspešnosti poslovanja je zaradi tega zahtevna in precej obsežna.

Značilnost zavarovalniške dejavnosti je dolg zamik med rutinskimi odločitvami in posledicami teh odločitev v prihodnosti. Poleg tega je prisotna zakasnitev med sklenitvijo zavarovanja in kasnejšim nastopom škodnega dogodka ter s tem posledično nastopom škod. Zaradi tega so tudi izračuni kazalnikov možni le z določeno zamudo.

Namen analize uspešnosti poslovanja zavarovalnic je pridobitev informacij o njeni finančni trdnosti in dolgoročni solventnosti, saj je cilj zavarovalnic zagotavljanje gospodarske varnosti.

Uspešnost poslovanja zavarovalnic zanima različne udeležence v zavarovalnem procesu. To so zavarovalci, katere zanima predvsem dolgoročna finančna trdnosti in solventnost zavarovalnice, delničarji, katere zanima prihodnja dobičkonosnost zavarovalnice, člani uprave in management zavarovalnice, kateri morajo zadovoljiti pričakovanja zavarovalcev in delničarjev ter pričakovanja zavarovalnih posrednikov, katere zanima predvsem dolgoročna uspešnost zavarovalnice. Nenazadnje uspešnost poslovanja zavarovalnice zanima tudi ustrezne nadzorne organe, ki morajo v primeru določenih slabih pokazateljev izvesti določene ukrepe z namenom in ciljem zaščititi interese zavarovalcev (Bešter, 1998, str. 159).

5.3 Posebnosti bilance stanja v zavarovalnicah

Izkaz stanja je temeljni računovodski izkaz, v katerem je resnično in pošteno prikazano stanje sredstev in obveznosti do njihovih virov za poslovno leto ali medletna obdobja, za katera se sestavlja. Ima obliko dvostranske uravnotežene bilance stanja (SRS 32.40).

Slovenski računovodski standard 32 natančno opredeljuje obliko bilance stanja zavarovalnic ter minimalno členitev postavk v bilanci stanja pri vseh vrstah zavarovalnic, ne glede na njihovo velikost.

Bilanco stanja mora zavarovalnica sestavljati ločeno za posamezne osnovne oblike neposrednih zavarovanj ter za zavarovalnico kot celoto. Pozavarovalnice pripravljajo enotno bilanco stanja za vse osnovne oblike neposrednih zavarovanj (SRS 32.40).

Bilanca stanja oz. vsi računovodski izkazi Vzajemne so izdelani po shemah, predpisanih s Sklepom o letnem poročilu zavarovalnic (Uradni list RS št. 8/2001). Bilanca stanja je pripravljena ločeno za premoženjska zavarovanja razen zdravstvenih zavarovanj. Pri izkazovanju in vrednotenju postavk se neposredno uporabljajo določila standardov in Sklep o podrobnejšem vrednotenju knjigovodskih postavk in sestavljanju računovodskih izkazov (Uradni list RS št. 118/2000 in 68/2001).

5.3.1 Sredstva

Za opredeljevanje in izkazovanje sredstev se v zavarovalnici uporabljajo SRS 1-7 z dopolnitvami v skladu s SRS 32.1-32.13.

Zavarovalnice morajo med svojimi neopredmetenimi dolgoročnimi sredstvi izkazovati najmanj sledeče postavke:

- dolgoročno odloženi organizacijski stroški in stroški razvijanja,
- dobro ime ter
- druga neopredmetena dolgoročna sredstva.

Vzajemna na dan 31.12. 2001 med neopredmetenimi dolgoročnimi sredstvi v celotni višini 658.356 tisoč tolarjev izkazuje razmejene stroške pri souporabi kartice zdravstvenega zavarovanja, vlaganja v tuja opredmetena osnovna sredstva (obnova najetih poslovnih prostorov) in računalniške programe, ki se amortizirajo po 20-odstotni letni amortizacijski stopnji.

Zavarovalnica mora v bilanci stanja ločeno izkazovati zemljišča in zgradbe namenjene neposredno izvajanju zavarovalne dejavnosti ter posebej druga zemljišča in zgradbe.

V poslovnih knjigah morajo zavarovalnice ločeno izkazovati opredmetena osnovna sredstva, financirana iz tehničnih virov in jih razčlenjevati na opredmetena osnovna sredstva, financirana iz matematičnih rezervacij in opredmetena osnovna sredstva, financirana iz drugih tehničnih rezervacij (SRS 32.3).

Ravno tako morajo ločeno spremljati opredmetena osnovna sredstva, namenjena neposrednemu izvajanju zavarovalne dejavnosti (SRS 32.4).

Opredmetena osnovna sredstva, ki so nepremičnine, pridobljene v zvezi z jamstvi za hipotekarna posojila, mora zavarovalnica izkazovati po poštenu vrednosti, če ni zanesljive informacije o tržni ceni, mora izkazovati pričakovano prodajno vrednost, zmanjšano za stroške vzdrževanja in prodajne stroške (SRS 32.5).

Med investicijami v letu 2001 je bila najpomembnejša investicija v Krškem, kjer je bila konec leta 2000 neodpisana vrednost poslovnega prostora Vzajemne 20.761 tisoč tolarjev. V letu 2001 se je nabavna vrednost prostora v Krškem povečala za 5.499 tisoč tolarjev. Revalorizirana nabavna vrednost 31.12.2001 je znašala 27.965 tisoč tolarjev, revaloriziran popravek 366 tisoč, neodpisana vrednost pa 27.599 tisoč tolarjev. V letu 2001 je imela Vzajemna med investicijami v teku še nakup poslovnega prostora v Trbovljah v vrednosti 69.912 tisoč tolarjev. Nepremičnine so se do 31.12.2001 amortizirale po 1,3 odstotni letni amortizacijski stopnji.

Zavarovalnica mora ločeno spremljati finančne naložbe do podjetij v skupini in finančne naložbe do pridruženih podjetij.

Med finančne naložbe podjetij v skupini ter v pridruženih podjetjih štejemo deleže v podjetjih v skupini, dolžniške vrednostne papirje in posojila, dana drugim podjetjem v skupini, deleže v pridruženih podjetjih ter dolžniške vrednostne papirje in posojila, dana pridruženim podjetjem.

Vzajemna v letu 2001 v svoji bilanci stanja ne izkazuje finančnih naložb podjetij v skupini ter v pridruženih podjetjih.

Posamezne vrste dolgoročnih in kratkoročnih finančnih naložb razvršča zavarovalnica v osnovne skupine v skladu s SRS 32.7

V skupino drugih danih posojil uvršča zavarovalnica tudi policna posojila. Če so policna posojila zavarovana tudi s hipoteko, jih mora spremljati med danimi hipotekarnimi posojili.

Zavarovalnica mora v poslovnih knjigah ločeno spremljati vrednostne papirje s spremenljivim donosom in vrednostne papirje s stalnim donosom (SRS 32.8). Zavarovalnica, ki opravlja življenjska zavarovanja, mora ločeno spremljati naložbe v korist življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje (SRS 32.9).

Na dan 31.12.2001 so najpomembnejša postavka med sredstvi Vzajemne finančne naložbe, ki predstavljajo 72 odstotkov bilančne vsote.

Večino finančnih naložb predstavljajo naložbe v dolžniške vrednostne papirje Republike Slovenije v višini 11,069.381 tisoč tolarjev.

Vzajemna na dan 31.12.2001 ni imela dolgoročnih finančnih naložb, ki pri izdajatelju predstavljajo podrejene instrumente.

Stanje depozitov v posamezni banki ni nikjer preseglo zakonske omejitve 10 odstotkov zavarovalno-tehničnih rezervacij, stanje bančnih obveznic ni bilo večje od 5 odstotkov zavarovalno-tehničnih rezervacij.

Finančne naložbe pozavarovalnic pri cedentih so tisti deli obračunanih pozavarovalnih premij, ki jih pozavarovalnice na podlagi pozavarovalnih pogodb vežejo kot jamstvo za bodoče izpolnjevanje svojih obveznosti. Zavarovalnice izkazujejo na tej podlagi obveznosti za finančne naložbe pozavarovalnic (SRS 32.39). Kot vrsta finančnih naložb se le te pojavljajo samo v pozavarovalnicah.

Zavarovalnica, ki opravlja življenjska zavarovanja, mora ločeno spremljati naložbe v korist življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje (SRS 32.9).

Vzajemna na dan 31.12.2001 ni izkazovala naložb v korist življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje.

Zavarovalnica mora kratkoročne terjatve razčlenjevati na terjatve iz neposrednih zavarovanj, terjatve iz pozavarovanj in druge kratkoročne terjatve. Kratkoročne terjatve iz neposrednih zavarovanj zajemajo terjatve do zavarovalcev in terjatve do zavarovalnih posrednikov. Ločeno mora spremljati in izkazovati posamezne vrste terjatev do pridruženih podjetij in do podjetij v skupini. Regresne terjatve mora izkazovati med drugimi terjatvami (SRS 32.11). Zavarovalnica mora v poslovnih knjigah ločeno spremljati kratkoročne finančne naložbe, financirane iz tehničnih virov (SRS 32.12).

Terjatve pri Vzajemni predstavljajo 18 odstotkov celotne aktive. Med njimi so najpomembnejše terjatve iz neposrednih zavarovalnih poslov, ki predstavljajo 99,99 odstotkov bilančne postavke terjatev.

Terjatve iz neposrednih zavarovalnih poslov vključujejo terjatve do zavarovalcev, zavarovalnih posrednikov in druge terjatve iz neposrednih zavarovalnih poslov v celotni višini 4,477.099 tisoč tolarjev.

Terjatve do zavarovalcev se nanašajo na terjatve za obračunane premije, obresti neplačanih premij, stroške izterjave ter na doplačila zaradi predčasne prekinitve zavarovanj.

Terjatve do zavarovalnih posrednikov se nanašajo na neodvedene ali prenizko odvedene premije posrednikov za zavarovanja v tujini z asistenco, druge terjatve iz neposrednih zavarovalnih poslov pa na terjatve do zavarovancev za soudeležbo za programe nadstandarda. Pretežni del 6.536 tisoč tolarjev ostalih terjatev predstavljajo druge kratkoročne terjatve, ki obsegajo terjatve do kupcev, terjatve za preveč plačane davke, terjatve do Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje in Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije za nadomestila plač, ostale kratkoročne terjatve do zaposlenih in druge kratkoročne terjatve.

Zavarovalnice morajo med sredstvi ločeno izkazovati opremo ter posebej ostala opredmetena osnovna sredstva, ločeno jih morajo izkazovati tudi glede na način financiranja.

V postavki opredmetena osnovna sredstva razen zemljišč in zgradb v bilanci stanja Vzajemne za leto 2001 je vključena oprema za opravljanje dejavnosti. Pretežni del vrednosti se nanaša na pisarniško in računalniško opremo ter službene avtomobile.

Denarna sredstva predstavljajo gotovina, knjižni denar ter denar na poti. Zavarovalnica ločeno izkazuje domača in tuja denarna sredstva v blagajnah in na računih.

Denarna sredstva Vzajemne v celotni vrednosti 664.133 tisoč tolarjev predstavljajo denarna sredstva na računih (skoraj 99 odstotkov postavke), terjatve za plačilne kartice in čeke, denarna sredstva v blagajni in denarna sredstva za izplačilo nakaznic.

Zaloge v zavarovalnicah zajemajo poleg materiala in tistega drobnega inventarja, katerega ocenjena doba uporabnosti je največ leto dni, tudi v škodnih primerih poškodovane predmete, ki po rešitvi škodnih primerov pripadejo zavarovalnici in jih ta zajame med zaloge po ocenjeni pošteni vrednosti (SRS 32.10).

Vzajemna v svoji bilanci stanja za leto 2001 nima zalog in drugih sredstev.

Zavarovalnice morajo kratkoročne aktivne časovne razmejitve razčlenjevati na odložene stroške pridobivanja zavarovanj, prehodno nezaračunane prihodke od obresti in najemnin ter druge aktivne časovne razmejitve (SRS 32.13).

Vzajemna ima na dan 31.12.2001 oblikovane kratkoročne aktivne časovne razmejitve v višini 740.679 tisoč tolarjev, ki vključujejo prehodno nezaračunane prihodke in kratkoročno odložene stroške in odhodke. Prehodno nezaračunanane prihodke v višini 739.224 tisoč tolarjev predstavljajo prehodno nezaračunani prihodki od obresti vrednostnih papirjev in depozitov. Preostali del aktivnih časovnih razmejitev predstavljajo kratkoročno odloženi stroški za vnaprej plačane naročnine za strokovne revije, stacionarne in mobilne telefone, letalske karte in neporabljene sodne koleke ter druge aktivne časovne razmejitve.

5.3.2 Obveznosti do virov sredstev

Za opredeljevanje in izkazovanje obveznosti do virov sredstev se v zavarovalnici uporabljajo SRS 8-11 z izjemami oz. dopolnitvami, obdelanimi v SRS 32.15-32.24.

Zavarovalnica mora v poslovnih knjigah ločeno spremljati vse vrste obveznosti do virov sredstev po posameznih osnovnih oblikah zavarovanj. Sodila za razmejevanje kapitala po posameznih osnovnih oblikah zavarovanj so sestavni del računovodskih usmeritev zavarovalnice in so predstavljena v pojasnilih k njenim računovodskim izkazom (SRS 32.12).

5.3.2.1 Osnovni kapital in rezerve

Celotni kapital zavarovalnice se deli na vpoklicani kapital (osnovni kapital ter nevpoklicani kapital), kapitalne rezerve, splošni prevrednotovalni popravek kapitala, posebni prevrednotovalni popravek kapitala (brez prevrednotovalnega popravka, ki izhaja iz naložb življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbena tveganja), rezerve iz dobička, preneseni čisti dobiček ali prenesena čista izguba iz prejšnjih let ter nerazdeljeni dobiček ali neporavnana izguba obračunskega obdobja (SRS 32). Osnovni kapital zavarovalnice, ki je pravno organizirana kot delniška družba, je delniški kapital, pri družbi za vzajemna zavarovanja je to ustanovni kapital.

Rezerve mora zavarovalnica oblikovati v skladu z zakonskimi in statutarnimi določbami (SRS 32.16). Razčlenjujejo se na kapitalne rezerve ter rezerve iz dobička (varnostne rezerve, zakonske in statutarne rezerve, rezerve za lastne deleže ter druge rezerve iz dobička.)

Kapital in rezerve Vzajemne so na dan 31.12.2001 sestavljeni iz 752.000 tisoč tolarjev osnovnega kapitala (ustanovitveni sklad), 3.308.215 tisoč tolarjev varnostnih in 120.479 tisoč tolarjev statutarne rezerv ter 44.062 tisoč tolarjev nerazporejenega dobička preteklih let. Revalorizacija v višini 569.792 tisoč tolarjev dopolnjuje vrednost osnovnega kapitala, rezerv in nerazporejenega dobička preteklih let za revalorizacijske učinke sprememb kupne moči domače valute. Skupaj z nerazporejenim dobičkom tekočega leta v višini 393.070 tisoč tolarjev znaša kapital na dan 31.12.2001 5.187.618 tisoč tolarjev.

V letu 2000 je bil ustvarjen dobiček v vrednosti 669.393 tisoč tolarjev. Po sklepu skupščine se je del dobička namenil za oblikovanje varnostnih rezerv (664.624 tisoč tolarjev), preostali del dobička leta 2000 je ostal nerazporejen. Leta 2001 je bilo realiziranega 786.140 tisoč tolarjev čistega dobička, katerega polovica je bila v skladu z Zakonom o gospodarskih družbah razporejenega v varnostne rezerve, druga polovica čistega dobička je ostala nerazporejena.

5.3.2.2 Tehnične rezervacije

Zavarovalnica mora oblikovati tehnične rezervacije v zneskih, ki omogočajo poravnavo vseh razumno predvidljivih obveznosti iz zavarovalnih pogodb.

V poslovnih knjigah morajo zavarovalnice ločeno izkazovati tehnične rezervacije, ki zajemajo prenosne premije, matematične rezervacije, škodne rezervacije, rezervacije za

bonuse in popuste, izravnalne rezervacije, rezervacije v korist življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje ter druge tehnične rezervacije. Druge tehnične rezervacije lahko med drugim zajemajo rezervacije za staranje, če zavarovalnica izvaja zdravstvena zavarovanja in rezervacije za kočljive zavarovalne pogodbe oz. za še ne iztečene nevarnosti iz naslova zavarovalnih poslov. Če je znesek slednjih pomemben, ga mora zavarovalnica posebej izkazati v bilanci stanja ali razkriti v pojasnilih k računovodskim izkazom (Medved, 2000, str. 12-13).

Zavarovalnica mora v poslovnih knjigah spremljati in izkazovati kosmate tehnične rezervacije, del, ki se nanaša na pozavarovanje in čiste tehnične rezervacije. Obveznosti zavarovalnice se nanašajo na čiste tehnične rezervacije. V poslovnih knjigah mora ločeno spremljati tehnične rezervacije po posameznih enotah zavarovanj (SRS 32.17).

Vzajemna je imela konec leta 2001 oblikovanih kosmatih zavarovalno-tehničnih rezervacij v višini 14,904.791 tisoč tolarjev, od tega 14,894.729 tisoč tolarjev čistih zavarovalno-tehničnih rezervacij. Pozavarovanih je bilo 10.062 tisoč tolarjev zavarovalno-tehničnih rezervacij, od tega 5.862 tisoč tolarjev prenosnih premij in 4.200 tisoč tolarjev škodnih rezervacij. Pozavarovani del se pri obeh vrstah nanaša na zavarovanje z medicinsko asistenco v tujini. Stanje čistih zavarovalno-tehničnih rezervacij se je v primerjavi s predhodnim letom povečalo za 31 odstotkov, predstavljajo pa nekaj manj kot 32 odstotkov obračunane kosmate premije v letu 2001.

Prenosne premije so (pri dolgoročnih zavarovanjih tudi dolgoročno) razmejeni prihodki od zavarovalnih premij za tista zavarovalna kritja, ki segajo v čas po preteku obračunskega obdobja (SRS 32).

Prenosna premija se pri posameznem zavarovanju nanaša na del v obračunskem obdobju obračunane premije, ki je opredeljen z razmerjem med časom zagotovljenega zavarovalnega kritja za del zavarovalne dobe po koncu obračunskega obdobja in celotnim časom zavarovalnega kritja, če lahko predpostavljamo sorazmernost zavarovalnega kritja in zavarovalne premije za vse dele zavarovalne dobe. Praviloma se izračuna posamično za vsako zavarovanje, ki še velja po zadnjem dnevu obračunskega obdobja.

Zneski prenosnih premij se lahko ugotavljajo tudi z izračuni približkov, če je mogoče predpostaviti, da zagotavljajo približno enak izid kot natančni posamični izračuni. V prenosnih premijah so razmejene kosmate zavarovalne premije, zmanjšane za pozavarovalni del, lahko pa tudi za stroške pridobivanja zavarovanj, vračunane v obračunskem obdobju (SRS 32.18).

Višina kosmatih prenosnih premij je bila konec leta 7,403.847 tisoč tolarjev. Od tega je 5.862 tisoč tolarjev pozavarovanih. Čista prenosna premija je znašala 7,397.985 tisoč tolarjev. Čiste prenosne premije so se glede na preteklo leto povečale za 9,8 odstotkov.

Matematične rezervacije so matematično-statistično ocenjene sedanje vrednosti bodočih obveznosti iz dolgoročnih zavarovanj, zmanjšane za sedanje vrednosti ocenjenih bodočih

vplačil tehničnih premij življenjskih, zdravstvenih in drugih dolgoročnih zavarovanj, pri katerih je po zakonu obvezno oblikovanje matematičnih rezervacij (SRS 32).

Matematične rezervacije mora zavarovalnica razčlenjevati na matematične rezervacije življenjskih zavarovanj, matematične rezervacije zdravstvenih zavarovanj in matematične rezervacije drugih zavarovanj.

V matematičnih rezervacijah mora izkazovati sedanje vrednosti ocenjenih bodočih obveznosti za nadomestila na podlagi življenjskih, zdravstvenih in tistih drugih zavarovanj, pri katerih morajo oblikovati matematične rezervacije, zmanjšane za sedanje vrednosti bodočih vplačil tehničnih premij. Matematične rezervacije mora izračunavati na podlagi posamičnega izračuna za vsako zavarovanje.

Zavarovalnica lahko zajema med matematične rezervacije tudi tisti del zavarovalnih premij, ki se nanaša na čiste prenosne premije življenjskih, zdravstvenih zavarovanj in drugih zavarovanj, pri katerih mora oblikovati matematične rezervacije, ter na rezervacijo za bonuse in popuste pri teh zavarovanjih.

Zavarovalnica lahko izračunane matematične rezervacije zmanjša za del v obračunskem obdobju nastalih stroškov pridobivanja zavarovanj, če so v obdobju obračuna zavarovalne premije všteti med poslovne odhodke. Če pa stroške pridobivanja zavarovanj v obračunskem obdobju odloži in izkaže med kratkoročnimi aktivnimi časovnimi razmejitvami, se matematične rezervacije za ta del stroškov ne zmanjšajo.

Matematične rezervacije se povečajo za del razlike med uresničenimi in načrtovanimi zneski, ki izhajajo iz kalkulativnih sestavin premije življenjskih zavarovanj v povezavi z odhodki in/ali za del deleža v dobičku iz zavarovanj skupine življenjskih zavarovanj, ki ne pomeni odhodkov zavarovalnice (SRS 32.19).

Zavarovalnica mora oblikovati tudi kritni sklad, ki predstavlja kritno premoženje namenjeno kritju obveznosti iz zavarovanj, pri katerih zavarovalec prevzema naložbeno tveganje ter za druge vrste zavarovanj, za katere je potrebno oblikovati matematične rezervacije.

V letu 2001 je Vzajemna beležila precejšen porast portfelja pri dolgoročnih zdravstvenih zavarovanjih, za katera se oblikujejo matematične rezervacije za starost. Čiste matematične rezervacije so konec leta 2001 znašale 1,656.879 tisoč tolarjev in so se v primerjavi s preteklim letom povečale za 1,288.727 tisoč tolarjev. Razlog za takšno povečanje matematičnih rezervacij je v postopnosti oblikovanja rezervacij in v povečanju portfelja.

Škodne rezervacije so ocenjene pričakovane obveznosti iz uresničenih nevarnostnih dogodkov, ki so do dneva bilanciranja prijavljeni, a še ne rešeni. Poleg morajo škodne rezervacije zajemati tudi ocenjene obveznosti za že nastale, a še ne prijavljene škode (incurred but not reported, IBNR). Na podlagi načela priznavanja obveznosti za odškodnine ob uresničitvi zavarovalnih nevarnosti, bi bilo potrebno v škodni rezervaciji ločeno opazovati tudi ocenjene obveznosti za nastale, vendar samo delno prijavljene škode (incurred but not enough reported, IBNER) (Kay, 1989, str. 43/19-43/20).

V škodnih rezervacijah izkazane obveznosti je treba zmanjšati za morebitna že izvedena predplačila za še ne rešene škode (SRS 32).

Obveznosti za že nastale škode morajo zajemati poleg ocenjenih odškodnin tudi ocenjene stroške reševanja škodnih primerov. Obveznosti za že prijavljene škode se praviloma opredeljujejo na podlagi ocene obveznosti za vsako posamično škodo, obveznosti za še ne prijavljene škode pa na podlagi statističnih podatkov o tovrstnih škodah v prejšnjih letih, popravljenih za sprotne gibanja (sprotne trende) ob upoštevanju vseh drugih dejavnikov (SRS 32.20).

Višina kosmatih škodnih rezervacij Vzajemne je v letu 2001 znašala 198.000 tisoč tolarjev, od tega je čistih škodnih rezervacij 193.800 tisoč tolarjev. Stanje kosmatih škodnih rezervacij konec leta 2000 je bilo 24.000 tisoč tolarjev, od tega je bilo čistih škodnih rezervacij 18.000 tisoč tolarjev. Škodne rezervacije so bile leta 2000 oblikovane prvič. Zaradi specifičnosti zdravstvenih zavarovanj pri izmenjavi podatkov o nastanku in višinah škodnih zahtevkov, je bila v letu 2000 njihova višina ocenjena. Tak postopek je bil uporabljen tudi v letu 2001. K bistvenemu povišanju škodnih rezervacij v letu 2001 je prispevala sprememba načina obračuna stroškov zdravstvenih storitev v bolnišnični dejavnosti, ki je iz bolnišnično oskrbnega dne prešla na obračun po primeru.

Rezervacije za bonuse in popuste so rezervacije za vnaprej vračunane stroške bonusov in popustov, ocenjene na podlagi nadpovprečno ugodnih škodnih procesov pri posamičnih zavarovanjih ali vrstah ali skupinah zavarovanj (SRS 32).

Vzajemna v bilanci stanja za leto 2001 ne izkazuje čistih rezervacij za bonuse in popuste.

Izravnalne rezervacije so rezervacije za negotove bodoče obveznosti za odškodnine, ki so posledica naključnih nihanj v letnem škodnem procesu posameznih vrst zavarovanj (SRS 32). Izravnalne rezervacije mora zavarovalnica oceniti na podlagi statističnih zakonitosti škodnega procesa pri posameznih vrstah zavarovanj (SRS 32.21).

Kosmate izravnalne rezervacije so na dan 31.12.2001 znašale 4,655.619 tisoč tolarjev. Na dan 31.12.2000 so znašale izravnalne rezervacije 1,346.376 tisoč tolarjev, tako da znaša povečanje skoraj 41 odstotkov. Razlog za tako povečanje je relativno ugoden škodni rezultat in način izračuna izravnalnih rezervacij, ki se v uspešnih poslovnih letih dodatno oblikujejo.

Druge tehnične rezervacije predstavljajo druge zakonsko dovoljene oblike časovnega izravnavanja nevarnosti, na primer rezervacije za staranje, če zavarovalnica izvaja zdravstvena zavarovanja, in rezervacije za še ne iztečene nevarnosti iz naslova zavarovalnih poslov. Slednje se nanašajo na premalo obračunane premije za tiste škodne primere, ki bodo nastali po obstoječih zavarovalnih pogodbah po dnevu bilanciranja ter jih je mogoče na dan bilanciranja predvideti z dovolj veliko verjetnostjo in so posledica neugodnih sprememb v škodnem procesu pri zavarovanjih določene osnovne enote zavarovanj, ki pri oblikovanju premij za to enoto zavarovanj še niso mogle biti upoštewane, ker niso bile znane ali jih ni bilo mogoče predvideti (SRS 32).

Stanje kosmatih drugih zavarovalno-tehničnih rezervacij Vzajemne konec leta 2001 je bilo 990.446 tisoč tolarjev in se je v letu 2001 glede na leto 2000 povečalo za 64.796 tisoč tolarjev. Povečale so se za 7 odstotkov oz. za stopnjo rasti cen življenjskih potrebščin v letu 2001. Dodatnega oblikovanja teh rezervacij ni bilo.

Rezervacije zavarovalnic v korist življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje, upoštevajo učinke okrepitev in oslabitev tehničnih sredstev zadevnih zavarovanj (SRS 32.17).

Vrednost postavke čiste rezervacije v korist življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo tveganje, je v bilanci stanja Vzajemna za leto 2001 enaka 0.

Rezervacije za druge nevarnosti in stroške zavarovalnic se razdelijo na dolgoročne rezervacije za pokojnine, rezervacije za davke ter druge rezervacije.

Dolgoročne rezervacije Vzajemne so bile konec leta 2000 oblikovane v višini 247.000 tisoč tolarjev za različna razvojna dela na projektih, za razvoj informacijske podpore in interneta v letih 2001 in 2002. Za leto 2001 je bilo predvidenih 125.000 tisoč tolarjev, za leto 2002 pa 12.000 tisoč tolarjev. V letu 2001 je bilo za razvojna dela informatike porabljenih 103.700 tisoč tolarjev dolgoročnih rezervacij, tako da je njihovo stanje na dan 32.12.2001 143.300 tisoč tolarjev.

5.3.2.3 Obveznosti

Podrejene obveznosti, za katere je pogodbeno določeno, da se v primeru stečaja ali likvidacije zavarovalnice poravnavajo po poravnavi vseh drugih dolgov, izkazuje zavarovalnica v bilanci stanja kot podrejene obveznosti (SRS 32.76).

Vzajemna v bilanci stanja za leto 2001 ne prikazuje nobenih podrejenih obveznosti.

Zavarovalnica mora med dolgoročnimi obveznostmi posebej izkazovati obveznosti za finančne naložbe pozavarovateljev iz naslova pozavarovalnih pogodb pri cedentih, to je pri odstopnikih terjatev (SRS 32.22).

Vrednost postavke obveznosti za finančne naložbe pozavarovateljev iz naslova zavarovalnih pogodb pri cedentih v bilanci stanja Vzajemne za leto 2001 je enaka 0.

Zavarovalnica mora med svojimi drugimi kratkoročnimi obveznostmi ločeno spremljati kratkoročne obveznosti iz neposrednih zavarovanj (razčlenjene na obveznosti do zavarovalcev, obveznosti do zavarovalnih posrednikov in druge obveznosti iz zavarovanj), kratkoročne obveznosti iz pozavarovanja ter druge kratkoročne obveznosti. Zavarovalnica ločeno izkazuje del obveznosti do pridruženih podjetij in do podjetij v skupini (SRS 32.24).

Med drugimi kratkoročnimi obveznostmi Vzajemne za leto 2001 predstavljajo največji delež obveznosti iz neposrednih zavarovalnih poslov (95 odstotkov ostalih kratkoročnih obveznosti), ki se delijo na obveznosti do zavarovalnih posrednikov, obveznosti za povračila škod, ki se nanašajo na obveznost do izvajalcev zdravstvenih storitev ter na druge kratkoročne obveznosti iz neposrednih zavarovalnih poslov. Le te, v celotni višini 92.280 tisoč tolarjev, se v večini nanašajo na zaračunane storitve vzdrževanja in razvoja informacijskega sistema za december in proračun za leto 2001, zaračunano zdravljenje v tujini in uporabnino za kartico zdravstvenega zavarovanja.

Ostale kratkoročne obveznosti, ki ne izvirajo iz neposrednih zavarovalnih poslov, predstavljajo kratkoročne obveznosti do zaposlenih za plače in nadomestila plač ter regres za letni dopust, za davke in prispevke iz plač ter ostale obveznosti do zaposlenih v celotni višini 55.422 tisoč tolarjev, druge kratkoročne obveznosti iz zavarovalnih poslov za davek od prometa zavarovalnih poslov in davek na dodano vrednost na druge storitve v višini 60.990 tisoč tolarjev ter druge kratkoročne obveznosti kot so obveznosti do dobaviteljev, za prispevke in davke delodajalca na izplačane plače ter obveznosti za razna druga izplačila in druge kratkoročne obveznosti.

5.3.2.4 Kratkoročne pasivne časovne razmejitve

Kratkoročne pasivne časovne razmejitve zavarovalnice razmejujejo na vnaprej vračunane stroške pridobivanja zavarovanj, kratkoročno odložene prihodke od obresti in najemnin ter ostale kratkoročne pasivne časovne razmejitve.

Kratkoročne pasivne časovne razmejitve Vzajemne v višini 73.712 tisoč tolarjev vključujejo vnaprej vračunano provizijo odtegovalcem za premije.

5.3.2.5 Zunajbilančna evidenca

Med zunajbilačno evidenco Vzajemne se nahajajo terjatve do poslovnih enot za zahteve ZPIZ-a za premije pokojninskih zavarovancev, odpisane terjatve, obresti, stroški opominov in neuveljavljene terjatve za regresne zahteve v celotni višini 225.651 tisoč tolarjev.

Vzajemna na dan 31.12.2001 nima dolgov, pokritih z vrednostnimi papirji, ki bi jih položila kot jamstvo in nima podrejenih obveznosti.

Ravno tako nima sredstev, ki bi jih zastavila v zavarovanje za pridobljene vire sredstev ali za obveznosti tretjih oseb.

Na dan 31.12.2001 v Vzajemni ni bilo drugih danih posojil, prav tako v letu 2001 Vzajemna ni odobrila članom uprave in nadzornega sveta nobenih predplačil in posojil.

Celotni znesek sredstev z valutno klavzulo je na dan 31.12.2001 znašal 2,382.178 tisoč tolarjev, od tega vrednostni papirji z valutno klavzulo 2,303.142 tisoč tolarjev in prehodno nezaračunani prihodki od obresti teh vrednostnih papirjev v višini 79.036 tisoč tolarjev. Celotni znesek obveznosti, nominiranih v tujih valutah je na dan 31.12.2001 znašal 6.991 tisoč tolarjev.

6. ANALIZA USPEŠNOSTI POSLOVANJA ZAVAROVALNIC

6.1 Računovodski kazalniki

Računovodski kazalniki so relativna števila, ki se nanašajo na gospodarske kategorije, o katerih obstajajo računovodski podatki. Lahko so koeficienti, stopnje udeležbe ali indeksi. Dobijo se s primerjavo dveh kategorij (SRS 29.25).

Uporaba računovodskih kazalnikov in njihova analiza omogoča (Žabot, 2001, str. 67-68):

- jasnost in razumljivost informacij o poslovanju podjetja ter primerljivost s preteklimi rezultati in konkurenčnimi podjetji,
- opredelitev nenormalnih ali spreminjajočih se razmer, ugotavljanje pomembnejših odstopanj pri poslovanju in vpogled v posamezne računovodske informacije, ki lahko identificirajo nezaželene razmere in krizne situacije,
- ureditev informacij, kar na nazoren in pregleden način zagotavlja lažje doseganje ciljev in pomaga pri odločanju posloводства o dobičkonosnosti, rasti in razvoju ter uspešnosti in učinkovitosti poslovanja,
- prikaz prednosti in slabosti poslovanja z vidika okolja podjetja ter
- oblikovanje mnenja o preteklem poslovanju ter napoved prihodnje uspešnosti podjetja.

Računovodske kazalnike za notranje potrebe izbere podjetje samo glede na posebnosti svojega poslovanja in objektivne možnosti merjenja. Pri notranjem računovodskem poročanju določa kazalnike in odmike akt podjetja.

6.1.1 Računovodski kazalniki obvezni za zunanje poročanje

Računovodske kazalnike za potrebe v zvezi s pripravo letnega računovodskega poročila obravnavajo SRS 29-Računovodsko informiranje. Kot obvezni pri zunanem poročanju se štejejo le tisti kazalniki, ki so posebej navedeni v SRS 30.28 (SRS 29.27).

Ti kazalniki so:

- temeljni kazalniki stanja financiranja (vlaganja):
 - stopnja lastniškosti financiranja,
 - stopnja dolgoročnosti financiranja,
- temeljni kazalniki stanja investiranja:
 - stopnja osnovnosti investiranja,
 - stopnja dolgoročnosti investiranja,
- temeljni kazalniki vodoravnega finančnega ustroja:
 - koeficient kapitalske pokritosti osnovnih sredstev,
 - koeficient neposredne pokritosti kratkoročnih obveznosti (hitri koeficient),
 - koeficient pospešene pokritosti kratkoročnih obveznosti (pospešeni koeficient),
 - koeficient kratkoročne pokritosti kratkoročnih obveznosti (kratkoročni koeficient),
- temeljni kazalniki gospodarnosti:
 - koeficient gospodarnosti poslovanja,
- temeljni kazalniki dobičkonosnosti:

- koeficient čiste dobičkonosnosti kapitala,
- koeficient dividendnosti osnovnega kapitala.

V tabeli 1 so izračuni računovodskih kazalnikov, ki so obvezni za zunanje poročanje. V prvem stolpcu so navedeni računovodski kazalniki, v drugem stolpcu so izračuni kazalnikov za celoto vseh slovenskih zavarovalnic kot slovensko povprečje, v zadnjem stolpcu pa so izračuni za Vzajemno zdravstveno zavarovalnico.

Tabela 1: Računovodski kazalniki obvezni za zunanje poročanje za oz. v letu 2001

Kazalnik (v odstotkih)	Slovenske zavarovalnice	Vzajemna
Stopnja lastniškosti financiranja	7,24	21,13
Stopnja dolgoročnosti financiranja	92,15	82,65
Stopnja osnovnosti investiranja	11,90	4,13
Stopnja dolgoročnosti investiranja	90,64	38,18
Koeficient kapitalske pokritosti osnovnih sredstev	60,84	511,34
Koeficient neposredne pokritosti kratkoročnih obveznosti	20,64	16,43
Koeficient pospešene pokritosti kratkoročnih obveznosti	125,46	127,37
Koeficient kratkoročne pokritosti kratkoročnih obveznosti	149,90	352,47
Koeficient gospodarnosti poslovanja	106,05	103,80
Koeficient čiste dobičkonosnosti kapitala	-26,28	16,90

Vir: Poročilo Agencije za zavarovalni nadzor o stanju na področju zavarovalništva za leto 2001, Letno poročilo Vzajemne za leto 2001.

Stopnja lastniškosti financiranja je opredeljena kot razmerje med kapitalom ter obveznostmi do virov sredstev. Pri tem je potrebno upoštevati celotni lastniški kapital v danem trenutku. Stopnja kaže kakšna je stopnja lastniškosti financiranja, to je trajnega financiranja, ki so ga omogočili lastniki kot prinašalci osnovnega kapitala. Izračuna se kot:

$$\frac{\text{kapital}}{\text{obveznosti do virov sredstev}} * 100$$

V povprečni zavarovalnici kapital predstavlja 7,24 odstotkov celotnih obveznosti do virov sredstev, za Vzajemno je ta delež višji in znaša 21,13 odstotka. Razlika je posledica dejstva, da ima Vzajemna dokaj velik obseg kapitala v primerjavi z ostalimi zavarovalnicami, saj ima oblikovanih veliko rezerv, poleg tega v letu 2001 kar nekaj slovenskih zavarovalnic ni

doseglo predpisanega minimalnega kapitala. Zaradi tega je kapital Vzajemne večji od povprečja drugih zavarovalnic.

Stopnja dolgoročnosti financiranja je razmerje med vsoto kapitala in vseh dolgoročnih dolgov, tudi dolgoročnih rezervacij ter celotnimi obveznostmi do virov sredstev. Ta kazalnik je v zavarovalnicah višji kot v drugih podjetjih, saj velik del prispevajo čiste tehnične rezervacije, ki so po svoji naravi dolgoročne. Izračuna se kot:

$$\frac{\text{vsota kapitala in dolgoročnih dolgov (skupaj z dolgoročnimi rezervacijami)}}{\text{obveznosti do virov sredstev}} * 100$$

V slovenskih zavarovalnicah vsota kapitala in dolgoročnih dolgov v povprečju predstavlja 92,15 odstotkov celotnih obveznosti do virov sredstev, za Vzajemno je stopnja nižja za skoraj deset odstotnih točk.

Stopnja osnovnosti investiranja je razmerje med osnovnimi sredstvi po neodpisani, torej sedanji vrednosti ter celotnimi sredstvi. Izračuna se kot:

$$\frac{\text{osnovna sredstva (po neodpisani vrednosti)}}{\text{sredstva}} * 100$$

Stopnja osnovnosti investiranja v povprečni zavarovalnici znaša 11,90 odstotkov, kar pomeni, da osnovna sredstva po svoji neodpisani vrednosti predstavljajo slabih 12 odstotkov celotne aktive. Stopnja za Vzajemno je nižja, saj osnovna sredstva po neodpisani vrednosti predstavljajo le 4,13 odstotkov vseh sredstev.

Stopnja dolgoročnosti investiranja je razmerje med celotno vsoto osnovnih sredstev po neodpisani vrednosti, dolgoročnimi finančnimi naložbami in dolgoročnimi poslovnimi terjatvami ter celotnimi sredstvi. Izračuna se kot:

$$\frac{\text{vsota osn. sredstev (po neodpisani vrednosti), dolg. fin. naložb in dolg. posl. terjatev}}{\text{sredstva}} * 100$$

Povprečna stopnja dolgoročnosti investiranja je 90,64 odstotkov, torej dolgoročna sredstva predstavljajo 90,64 odstotkov celotne aktive. Stopnja je nižja za Vzajemno in znaša le 38,18 odstotkov, predvsem zaradi večjih kratkoročnih finančnih naložb.

Koeficient kapitalske pokritosti osnovnih sredstev pomeni prikaz lastniškosti financiranja osnovnih sredstev. Koeficient se izračuna kot:

$$\frac{\text{kapital}}{\text{osnovna sredstva (po neodpisani vrednosti)}} * 100$$

Povprečna zavarovalnica ima ta koeficient manjši od 100 (le 60,84 %), kar pomeni, da osnovna sredstva financirajo tudi drugi in v zvezi z njimi se pojavljajo dolgovi. Vzajemna ima koeficient večji od 100. Kapital znaša kar 511,34 odstotkov osnovnih sredstev po neodpisani vrednosti, torej lastniki financirajo več kot samo osnovna sredstva.

Koeficient neposredne pokritosti kratkoročnih obveznosti (hitri koeficient) je razmerje med vsemi likvidnimi sredstvi in kratkoročnimi obveznostmi v nekem trenutku, ki lahko dospejo v plačilo v obdobju do leta dni. Koeficient se izračuna kot:

$$\frac{\text{likvidna sredstva}}{\text{kratkoročne obveznosti}} * 100$$

V povprečju znašajo likvidna sredstva 20,64 odstotkov kratkoročnih obveznosti, torej so kratkoročne obveznosti manjše od sredstev, ki omogočajo hitro pokritje teh obveznosti. Tudi Vzajemna ima ta koeficient dokaj nizek in sicer 16,43 odstotkov.

Koeficient manjši od 100 naj bi zagotavljal plačilno sposobnost, vendar se lahko že v prihodnjih dneh pojavi kakšna obveznost, ki ni še v ničemer knjigovodsko izkazana, vendar bo zahtevala uporabo likvidnih sredstev, zato je pri uporabi tega koeficienta potrebna previdnost.

Koeficient pospešene pokritosti kratkoročnih obveznosti (pospešeni koeficient) se razlikuje od prejšnjega v tem, da upošteva še kratkoročne terjatve. Kljub temu še vedno ni rečeno, da kratkoročne terjatve dospejo v plačilo v enakih rokih kot kratkoročni dolgovi, zato je na podlagi tega koeficienta težko presojati ali bo imelo obravnavano podjetje kakšne težave glede plačilne sposobnosti. Koeficient se izračuna kot:

$$\frac{\text{vsota likvidnih sredstev in kratkoročni terjatev}}{\text{kratkoročne obveznosti}} * 100$$

Za povprečno zavarovalnico znaša vsota likvidnih sredstev in kratkoročnih terjatev 125,46 odstotkov vseh kratkoročnih obveznosti, za Vzajemno podobno, torej 127,37 odstotkov, kar naj bi zagotovilo, da ne bo težav s plačilno sposobnostjo.

Koeficient kratkoročne pokritosti kratkoročnih obveznosti (kratkoročni koeficient) se v primerjavi s prejšnjim koeficientom razlikuje v tem, da so sedaj upoštevane še zaloge, torej so v njem vsa gibljiva sredstva razen dolgoročnih terjatev iz poslovanja. Vendar tudi s tem koeficientom ni mogoče presojati plačilne sposobnosti podjetja, temveč le okvirne okoliščine, ki utegnejo vplivati nanje. Koeficient se izračuna kot:

$$\frac{\text{kratkoročna sredstva}}{\text{kratkoročne obveznosti}} * 100$$

V povprečju so celotna kratkoročna sredstva kar za 1,5-krat večja od kratkoročnih obveznosti, pri Vzajemni predstavljajo kratkoročna sredstva 352,147 odstotkov vseh kratkoročnih obveznosti.

Koeficient gospodarnosti poslovanja kaže intenzivnost odmikanja prihodkov od odhodkov. Večje odmikanje pomeni boljšo gospodarnosti pri celotnem poslovanju. Koeficient se izračuna kot:

$$\frac{\text{poslovni prihodki}}{\text{poslovni odhodki}} * 100$$

Koeficient gospodarnosti poslovanja je nižji pri povprečni zavarovalnici, kjer poslovni prihodki pomenijo le 93,17 odstotkov vseh poslovnih prihodkov. Za Vzajemno je značilna večja gospodarnost poslovanja, saj poslovni prihodki predstavljajo 109,23 odstotkov poslovnih prihodkov.

Koeficient čiste dobičkonosnosti kapitala je razmerje med čistim dobičkom poslovnega leta in povprečnim kapitalom. Koeficient se izračuna kot:

$$\frac{\text{čisti dobiček v poslovnem letu}}{\text{povprečni kapital (brez čistega posl. izida posl. leta)}} * 100$$

Povprečna zavarovalnica je v letu 2001 ustvarila izgubo, ki znaša kar 26,28 odstotkov povprečnega kapitala. Nasprotno je Vzajemna v istem letu ustvarila dobiček v višini 16,90 odstotkov celotnega kapitala. Izguba je posledica predvsem izgube iz zavarovalno-tehničnega izida premoženjskih zavarovanj razen zdravstvenih zavarovanj ter večjega povečanja čistih odhodkov za škode kot je bilo povečanje čistih prihodkov od zavarovalnih premij. Zavarovalnice so oblikovale tudi mnogo več izravnalnih rezervacij kot v letu 2001. Zdravstvena zavarovanja so v letu 2001 imela pozitiven zavarovalno-tehnični izid, kar pojasnjuje veliko razliko med dobičkom Vzajemne in izgubo ostalih zavarovalnic.

Koeficient dividendnosti osnovnega kapitala je razmerje med dividendami poslovnega leta in povprečnim kapitalom. Koeficient se izračuna kot:

$$\frac{\text{vsota dividend za poslovno leto}}{\text{povprečni osnovni kapital}} * 100$$

Koeficienta za povprečno zavarovalnico ni mogoče izračunati zaradi pomanjkanja podatkov. Vzajemna tega kazalnika zaradi svoje pravno-organizacijske oblike ne izračunava.

6.1.2 Računovodski kazalniki za analizo uspešnosti

Z računovodskimi izkazi zavarovalnic lahko pridobimo predvsem informacije o preteklem poslovanju družbe. Te informacije lahko bistveno obogatimo z izračunavanjem kazalnikov, ki jih primerjamo z rezultati v preteklih obdobjih in rezultati tekmecev ter celotne panoge. Z njihovo primerjavo pridobimo informacije o uspešnosti posamezne zavarovalnice v primerjavi z njenimi konkurenti ter spreminjanju rezultatov v času.

V tabeli 2 so podani izračuni tako imenovanih klasičnih računovodskih kazalnikov uporabnih za analizo uspešnosti poslovanja zavarovalnic. Izvzet je le koeficient dobičkonosnosti kapitala, ki je že izračunan, vendar je drugače poimenovan (koeficient čiste dobičkonosnosti kapitala). V drugem stolpcu je podan izračun za vse slovenske zavarovalnice kot povprečje na podlagi zbirne bilance stanja in izkaza poslovnega izida Agencije za zavarovalni nadzor. V zadnjem stolpcu so izračuni kazalnikov Vzajemne.

Tabela 2: Računovodski kazalniki za analizo uspešnosti za oz. v letu 2001

Kazalnik (v odstotkih)	Slovenske zavarovalnice	Vzajemna
Kazalnik škodnega rezultata	60,51	88,15
Stroškovni kazalnik	23,82	7,06
Povezani kazalnik	0,84	0,95
Stopnja provizije	/	1,23
Delež pozavarovanja	91,00	99,91
Koeficient donosnosti naložb	/	12,00
Koeficient sredstev in dolgov	1.495,34	577,95
Dobičkovnost prihodkov	-2,80	1,67
Vzorec likvidiranja škod	47,24	283,37

Vir: Poročilo Agencije za zavarovalni nadzor o stanju na področju zavarovalništva za leto 2001, Letno poročilo Vzajemne za leto 2001.

Škodni rezultat je osnovni merilec ravni škod v odnosu do premije. Visok škodni rezultat je lahko posledica neustreznih premij, nizkih standardov v postopku sklepanja zavarovanj ali slabe kontrole v procesu obravnavanja škodnih zahtevkov. Pri tem moramo vedno primerjati le iste zavarovalne vrste. Škodni rezultat lahko precej niha iz leta v leto. Pri uporabi tega kazalnika je potrebna previdnost, predvsem zaradi tega, ker le ta ne vključuje prihodkov iz naložb, ki so pomembni zlasti pri zavarovanju s produkti, katerih rezultati bodo znani šele čez mnogo let. To lahko povzroči, da imajo tudi dobičkonosne zavarovalne vrste visok škodni rezultat, kar ne prikazuje dejanske slike. Ker je kazalnik škodnega rezultata močno odvisen od oblikovanja prenosnih premij, je različen škodni rezultat dveh zavarovalnic lahko tudi posledica različne politike pri oblikovanju prenosnih premij. Kazalnik škodnega rezultata se izračuna kot:

$$\frac{\text{škoda}}{\text{zaslužena premija}} * 100$$

Kazalnik za povprečno zavarovalnico znaša 60,51 odstotkov, torej kosmate škode predstavljajo le 60,51 odstotkov celotne zaslužene premije. Za Vzajemno je značilno, da je kazalnik precej višji. Tako kosmate škode pomenijo kar 88,15 odstotkov zaslužene premije. Vzrok je v že navedenem povišanju stroškov za zdravstveno dejavnost.

Stroškovni kazalnik meri odnos med stroški (vključno s provizijo) in čisto fakturirano premijo (običajno). Kadar pri računanju stroškovnega kazalnika ne upoštevamo stroškov provizije za sklepanje novih zavarovanj, lahko dobimo napačno sliko, predvsem v primeru hitre rasti zavarovalnice in hitrega povečevanja števila pogodb. Kazalnik se izračuna kot:

$$\frac{\text{stroški}}{\text{čista fakturirana premija}} * 100$$

Povprečna zavarovalnica ima stroške, ki predstavljajo 23,82 odstotkov čiste fakturirane premije, pri Vzajemni stroški predstavljajo le 7,06 odstotkov čiste fakturirane premije, kar kaže na višjo stroškovno učinkovitost, po drugi strani pa obstaja možnost zaračunavanja previsokih zavarovalnih premij.

Stopnja provizije oz. stopnja stroškovnosti pridobivanja zavarovanj pokaže delež stroškov sklepanja zavarovanj v odnosu do čiste zaračunane premije. Spremembe v stopnji provizije lahko kažejo na spremembe v načinu pridobivanja zavarovanj ali spremembe v vrsti zavarovalnih poslov. Kazalnik se izračuna kot:

$$\frac{\text{stroški sklepanja zavarovanj}}{\text{čista zaračunana premija}} * 100$$

Stopnje provizije zaradi pomanjkanja podatkov o stroških pridobivanja zavarovanj za slovenske zavarovalnice ni mogoče izračunati. Kazalnik lahko izračunamo samo za Vzajemno, kjer znašajo stroški sklepanja zavarovanj le 1,23 odstotkov čiste zaračunane premije.

Povezani kazalnik je vsota škodnega rezultata in stroškovnega kazalnika. Uporablja se zlasti kot pripomoček pri analizi poslovanja zavarovalnic. Meri operativno učinkovitost zavarovalnic ob upoštevanju vseh učinkov sklepanja zavarovalnih pogodb. Običajno se uporablja za primerjavo različnih zavarovalnic ali za primerjavo rezultatov ene zavarovalnice v različnih obdobjih. Vrednost kombiniranega kazalnika mora biti manj kot 1.

Vsota škodnega rezultata in stroškovnega kazalnika za povprečno zavarovalnico znaša 0,84. Vzajemna ima povezani kazalnik precej višji in sicer znaša le ta kar 0,95, kar je predvsem posledica visokega kazalnika škodnega rezultata.

Delež pozavarovanja je razmerje med čisto in kosmato zavarovalno premijo. Spremembe tega kazalnika lahko kažejo na spremembe v politiki pozavarovanja, lahko je tudi rezultat spremembe v zavarovalnih vrstah. Izračuna se kot:

$$\frac{\text{čista zavarovalna premija}}{\text{kosmata zavarovalna premija}} * 100$$

Delež pozavarovanja v slovenskih zavarovalnicah je 91 odstoten. Vzajemna ima skoraj 100 odstoten delež pozavarovanja, saj čista premija predstavlja kar 99,91 odstotkov kosmate obračunane premije.

Koeficient donosnosti naložb ima zlasti v splošnem zavarovanju zelo velik vpliv na uspešnost poslovanja zavarovalnic. Koeficient kaže uspešnost naložbene politike zavarovalnic in je zelo pomemben zaradi velikega deleža finančnih naložb med vsemi sredstvi. Koeficient se izračuna kot:

$$\frac{\text{donos naložb}}{(\text{stanje naložb na začetku leta} + \text{stanje naložb ob koncu leta})/2} * 100$$

Donosnost naložb Vzajemne je 12 odstotna, kar pomeni, da naložbe povečujejo uspešnost zavarovalnice ter predvsem povečujejo stabilnost njenega dolgoročnega poslovanja in varnost za njene zavarovalce, saj je večina finančnih naložb zavarovalnic dolgoročnih. Koeficienta donosnosti naložb vseh slovenskih zavarovalnic zaradi pomanjkanja podatkov ni mogoče izračunati.

Koeficient sredstev in dolgov je večkrat boljši kriterij solventnosti kot sam koeficient solventnosti (razmerje med vsemi obveznostmi in vsemi poslovnimi sredstvi). Primeren je tudi za ocenjevanje sprememb vrednosti sredstev. Koeficient se izračuna kot:

$$\frac{\text{vrednost sredstev}}{\text{vrednost dolgov}} * 100$$

Sredstva so v letu 2001 predstavljala kar 1.495,34 odstotkov celotnih dolgov slovenskih zavarovalnic. Vzajemna ima koeficient, ki je nižji (577,95 odstotkov), a še vedno več kot dovolj velik za zagotavljanje solventnosti.

Dobičkovnost prihodkov najpogosteje primerja letni dobiček v odnosu do čistih premijskih prihodkov. Pogosto je lahko kazalnik popačen zaradi vpliva oblikovanja prenosih premij.

Tako je lahko dobiček zavarovalnic ter z njim povezana stopnja dobička nerealna zaradi višine oblikovanih rezervacij. Koeficient se izračuna kot:

$$\frac{\text{letni dobiček}}{\text{čisti premijski prihodki}} * 100$$

V povprečju je izguba v letu 2001 predstavljala 2,88 odstotkov čistih premijskih prihodkov zavarovalnic. Vzajemna ima tudi tu pozitiven kazalnik, saj znaša letni dobiček 1,67 odstotkov vseh realiziranih čistih premijskih prihodkov v letu 2001.

Vzorec sklepanja pogodb oz. prevzemanja v zavarovanje izračunamo z razmerjem med zasluženom (premija, zmanjšano prenosno premijo) in fakturirano premijo. Koeficient se izračuna kot:

$$\frac{\text{zaslužena premija}}{\text{fakturirana premija}} * 100$$

Vzorec likvidiranja škod izračunamo kot razmerje med plačanimi škodami in celotnimi tehničnimi rezervacijami. Izračunamo lahko tudi razmerje med prijavljenimi in nastalimi škodami ali med nastalimi, še ne prijavljenimi škodami (IBNR) proti celotnim tehničnim rezervacijam. Koeficient se izračuna kot:

$$\frac{\text{plačane škode}}{\text{celotne tehnične rezervacije}} * 100$$

V povprečju so v letu 2001 plačane škode predstavljale 47,24 odstotkov celotnih tehničnih rezervacij. Za Vzajemno so plačane škode predstavljale kar 2.873,37 odstotkov vseh tehničnih rezervacij. Razlika je predvsem posledica večjih plačanih škod Vzajemne.

Kazalniki analize škod so zelo pomembni, saj je obravnavanje in izplačevanje škod eden najpomembnejših dejavnikov dobičkonosnosti. Ti kazalniki najpogosteje merijo pogostost škod, povprečne stroške na škodo, razmerje škodnih rezervacij do izplačanih škod ter razmerje škodnih rezervacij do zaslužene premije. Spremembe v teh merilih vodijo do osnovnih vzrokov, ki so v spremembi vrste zavarovanja, spremembi oblikovanja rezervacij in procesu obravnavanja škod, pomagajo tudi pri zaznavanju trendov prihodnje uspešnosti zavarovalnice.

6.1.3 Izbrani kazalniki poslovanja po sklepu AZN o letnem poročilu zavarovalnic

Zavarovalnica mora po sklepu Agencije za zavarovalni nadzor v svojem letnem poročilu, poleg poročila o poslovanju zavarovalnice za poslovno leto, navesti tudi izbrane kazalnike poslovanja.

V poslovnem poročilu se prikažejo kazalniki za zadnje zaključeno poslovno leto in predhodno poslovno leto. AZN z navodili predpiše enotno metodologijo za izračun kazalnikov, ki je priloga Sklepa o letnem poročilu zavarovalnic in opredeljuje vsebino kazalnikov, vendar ne pojasni dovolj njihove izrazne moči, manjka njihova opredelitev.

Agencija za zavarovalni nadzor vsako leto objavi poročilo o stanju na področju zavarovalništva ter poročilo o delu Agencije. Poročilo o stanju na področju zavarovalništva je precej obsežno in med drugim vsebuje zbirno bilanco stanja, zbirni izkaz poslovnega izida posebej za zavarovalnice ter za pozavarovalnice in kazalnike poslovanja zavarovalnic in pozavarovalnic.

Iz zbirne bilance stanja ter izkaza poslovnega izida ni razvidnih dovolj podatkov potrebnih za izračun nekaterih kazalnikov, ki so obvezni za zunanje poročanje ter kazalnike poslovanja, ki jih morajo zavarovalnice po sklepu AZN navesti v letnem poročilu. AZN navaja nekaj (šest) kazalnikov poslovanja zavarovalnic in pozavarovalnic, kar je za analizo in primerjavo med posameznimi zavarovalnicami odločno premalo. Moti tudi, da je večina podatkov zbirnih, tako da ni mogoče primerjati poslovanja zavarovalnic, ki se ukvarjajo z isto vrsto zavarovanja, ker je možna primerjava le z vsemi zavarovalnicami in ne le istovrstnimi.

Naslednja slabost kazalnikov je ta, da imajo nekateri kazalniki po sklepu AZN popolnoma enak pomen kot nekateri kazalniki, ki so obvezni za zunanje poročanje in nekateri kazalniki za analizo uspešnosti, le da so drugače poimenovani. Tako pri le teh dobimo enak rezultat, čeprav bi na prvi pogled pričakovali drugače.

Dani kazalniki so neurejeni in ne dovolj natančno opredeljeni. Zaradi vsega tega ni bil možen izračun vseh v diplomski nalogi navedenih kazalnikov ter natančnejša analiza in primerjava poslovanja Vzajemne zaradi njene specifičnosti, saj večino prihodkov ustvari z zdravstvenimi zavarovanji.

V tabeli 3 je podana primerjava kazalnikov, ki so jih zavarovalnice po sklepu AZN dolžne izkazovati v letnem poročilu. Izvzeti so le kazalniki, ki so že izračunani, vendar drugače poimenovani. To so: čista obračunana zavarovalna premija v odstotku od kosmate obračunane zavarovalne premije (delež pozavarovanja), stroški pridobivanja zavarovanj v odstotkih od kosmate obračunane zavarovalne premije (stopnja provizije oz. stopnja stroškovnosti pridobivanja zavarovanj), učinki naložb v odstotku od povprečnega stanja naložb (koeficient donosnosti naložb), čisti dobiček oz. izguba tekočega leta v odstotku od povprečnega kapitala (koeficient čiste dobičkonosnosti kapitala).

V drugem stolpcu je podan izračun za celoto slovenskih zavarovalnic kot povprečje, ki je narejen na podlagi zbirne bilance stanja in izkaza uspeha AZN. V tretjem stolpcu so izračunani kazalniki za vse slovenske zdravstvene zavarovalnice. Nekateri kazalniki zaradi pomanjkanja podatkov niso izračunani. V četrtem stolpcu so kazalniki, ki veljajo za celotno Vzajemno in ne le za njen del zdravstvenih zavarovanj. Slednjemu je namenjen zadnji stolpec.

Tabela 3: Obvezni kazalniki po sklepu AZN za oz.v letu 2001

Kazalnik (v odstotkih)	Slovenske zavaroval.	Zdravstvena zavarovanja	Vzajemna	Vzajemna -zdravstv. zav.
Rast kosmate obračunane premije (indeks)	117,15	116,14	114,86	270,44
Gibanje kosmatih obračunanih odškodnin	114,09	119,92	118,61	446,54
Povprečna odškodnina	/	/	2	2
Škodni rezultat	63,97	82,92	87,44	39,22
Stroški poslovanja v % od kosmate obračunane zav. premije	21,67	9,75	7,05	9,41
Čiste škodne rezervacije v % od čistih prihodkov od zav. premij	41,19	/	0,41	0,30
Kosmati dobiček oz. izguba tekočega leta v % od čiste obračunane premije	-2,79	/	1,64	0,67
Kosmati dobiček oz. izguba tekočega leta v % od povprečnega kapitala,	-23,54	/	16,90	/
Kosmati dobiček oziroma izguba tekočega leta v % od povprečne aktive	-1,86	/	3,55	/
Razpoložljivi kapital zavarovalnice v % od čiste zavarovalne premije,	12,42	/	8,65	/
Razpoložljivi kapital zavarovalnice v % od minimalnega kapitala	77,01	/	138,85	/
Razpoložljivi kapital zavarovalnice v % od zavarovalno-tehničnih rezervacij	8,82	/	27,77	/
Razpoložljivi kapital zavarovalnice v % od terjatev iz pozavarovanja in zavarovalno-tehničnih rezervacij, ki odpadejo na pozavarovatelje.	/	/	41.108,72	/

Vir: Poročilo Agencije za zavarovalni nadzor o stanju na področju zavarovalništva za leto 2001, Letno poročilo Vzajemne za leto 2001.

Rast kosmate obračunane premije (indeks) se prikaže ločeno za premoženjska zavarovanja razen zdravstvenih zavarovanj, za življenjska zavarovanja in za zdravstvena zavarovanja, ločeno po zavarovalnih vrstah in za vsa zavarovanja skupaj. Rast kosmate obračunane premije se izračuna kot:

$$\frac{\text{kosmata obračunana premija v tekočem letu}}{\text{kosmata obračunana premija v preteklem letu}} * 100$$

Rast obračunane premije, izračunana kot povprečje enajstih slovenskih zavarovalnic, znaša 117 odstotkov, podobna rast je pri zdravstvenih zavarovanjih. Rast premije v Vzajemni le za zdravstvena zavarovanja znaša kar 170,44 odstotkov. Vzrok lahko poiščemo v povišanju premij za prostovoljna zdravstvena zavarovanja in predvsem v povečanju števila zavarovancev.

Gibanje kosmatih obračunanih odškodnin (indeks) se prikaže ločeno za premoženjska zavarovanja razen zdravstvenih zavarovanj, za življenjska zavarovanja in za zdravstvena zavarovanja, ločeno po zavarovalnih skupinah in za vsa zavarovanja skupaj. Gibanje kosmatih obračunanih odškodnin se izračuna kot:

$$\frac{\text{kosmata obračunana odškodnina v tekočem letu}}{\text{kosmata obračunana odškodnina v preteklem letu}} * 100$$

Kosmata obračunana odškodnina kot slovensko povprečje je 114,09 odstotkov kosmate odškodnine v letu 2000, podobno je pri zdravstvenih zavarovanjih in za Vzajemno kot celoto. Pri zdravstvenih zavarovanjih Vzajemne je opaziti močno odstopanje, saj je kosmata odškodnina v letu 2001 kar za 346,54 odstotkov večja od le te v letu 2000. Vzrok lahko zopet poiščemo v povečanju premij v letu 2001 ter močnem povečanju števila zavarovancev.

Povprečna odškodnina se prikaže ločeno za premoženjska zavarovanja, razen zdravstvenih zavarovanj, za življenjska zavarovanja in za zdravstvena zavarovanja, ločeno po zavarovalnih skupinah in za vsa zavarovanja skupaj. Povprečna odškodnina se izračuna kot:

$$\frac{\text{kosmate obračunane odškodnine}}{\text{število škod}}$$

Povprečne odškodnine, ki bi izražala povprečje slovenskih zavarovalnic, zaradi premajhnega števila podatkov ni bilo mogoče izračunati. Povprečna odškodnina Vzajemne je enaka 2 za celoto Vzajemne ter za zdravstvena zavarovanja Vzajemne. To pomeni, da je Vzajemna za vsak škodni primer v povprečju obračunala dva tolarja kosmate odškodnine.

Škodni rezultat se prikaže ločeno za premoženjska zavarovanja razen zdravstvenih zavarovanj, za življenjska zavarovanja in za zdravstvena zavarovanja, ločeno po zavarovalnih skupinah in za vsa zavarovanja skupaj. Škodni rezultat se izračuna kot:

$$\frac{\text{kosmate obračunane odškodnine}}{\text{kosmate obračunane premije}} * 100$$

Povprečni škodni rezultat za slovenske zavarovalnice znaša 63,97 odstotkov. Za zdravstvena zavarovanja je kazalnik večji za skoraj devet odstotnih točk. Za zdravstvena zavarovanja Vzajemne je ta kazalnik precej majhen, kosmata obračunana odškodnina znaša le 39,22

odstotkov celotne kosmate obračunane premije. Kazalnik je nižji od povprečja zaradi višjih kosmatih obračunanih odškodnin.

Stroški poslovanja v odstotkih od kosmate obračunane zavarovalne premije se prikažejo ločeno za premoženjska zavarovanja razen zdravstvenih zavarovanj, za življenjska zavarovanja in za zdravstvena zavarovanja, ločeno po zavarovalnih skupinah in za vsa zavarovanja skupaj. Stroški poslovanja v odstotkih od kosmate obračunane premije se izračunajo kot:

$$\frac{\text{stroški poslovanja}}{\text{kosmate obračunane zavarovalne premije}} * 100$$

Stroški poslovanja v povprečju znašajo 21,67 odstotkov kosmate obračunane zavarovalne premije. Za zdravstvena zavarovanja je kazalnik občutno nižji, znaša le 9,75 odstotkov. Vzajemna ima kazalnik za zdravstvena zavarovanja približno enak, za celoto Vzajemne znašajo stroški poslovanja le 7,05 odstotkov kosmate obračunane zavarovalne premije, kar kaže na večjo učinkovitost poslovanja Vzajemne.

Čiste škodne rezervacije v odstotkih od čistih prihodkov od zavarovalnih premij se prikažejo ločeno za premoženjska zavarovanja razen zdravstvenih zavarovanj, za življenjska zavarovanja in za zdravstvena zavarovanja, ločeno po zavarovalnih skupinah in za vsa zavarovanja skupaj. Čiste škodne rezervacije v odstotkih od čistih prihodkov od zavarovalnih premij se izračunajo kot:

$$\frac{\text{čiste škodne rezervacije}}{\text{čisti prihodki od zavarovalnih premij}} * 100$$

Čiste škodne rezervacije za povprečno slovensko zavarovalnico znašajo 41,19 odstotkov čistih prihodkov od zavarovalnih premij. Za Vzajemno so značilne precej nižje čiste škodne rezervacije, saj le te znašajo komaj 0,41 odstotkov čistih prihodkov od zavarovanih premij oz. 0,30 računano le za zdravstvena zavarovanja. To je povezano z že omenjenim vzrokom; zelo nizki stroški poslovanja in stroški pridobivanja zavarovanj ter veliko povečanje števila zavarovancev Vzajemne.

Kosmati dobiček oz. izguba tekočega leta v odstotkih od čiste obračunane premije se prikaže ločeno za premoženjska zavarovanja razen zdravstvenih zavarovanj, za življenjska zavarovanja in za zdravstvena zavarovanja, ločeno po zavarovalnih skupinah in za vsa zavarovanja skupaj. Kosmati dobiček oz. izguba tekočega leta v odstotkih od čiste obračunane premije se izračuna kot:

$$\frac{\text{kosmati dobiček oz. izguba tekočega leta}}{\text{čista obračunana premija}} * 100$$

Zaradi negativnega dobička, torej izgube, ki je bila v letu 2001 dosežena v povprečni slovenski zavarovalnici, je ta kazalnik negativen in znaša -2,79 odstotkov čiste obračunane premije. Vzajemna je v letu 2001 poslovala z dobičkom, zaradi česar je kazalnik pozitiven tako za celoto Vzajemne (1,64 odstotkov) kot tudi za njena zdravstvena zavarovanja. Na pozitivno poslovanje kažejo že izračunani kazalniki, ki so v Vzajemni boljši od povprečja za vse slovenske zavarovalnice. Še posebej je potrebno izpostaviti veliko rast kosmatih obračunanih odškodnin, čistih prihodkov od zavarovalnih premij ter stroškovno učinkovitost Vzajemne.

Kosmati dobiček oz. izguba tekočega leta v odstotkih od povprečnega kapitala se prikaže ločeno za premoženjska zavarovanja, za življenjska zavarovanja in za vsa zavarovanja skupaj. Kazalnik se izračuna kot:

$$\frac{\text{kosmati dobiček oz. izguba tekočega leta}}{(\text{stanje kapitala na začetku leta} + \text{stanje kapitala na koncu leta})/2} * 100$$

Kosmati dobiček tekočega leta je za povprečno slovensko zavarovalnico zopet negativen, zato je negativen tudi kazalnik, ki znaša -23,54, kar pomeni, da znaša tekoča izguba v povprečju skoraj eno četrtno celotnega kapitala zavarovalnice. Za Vzajemno je kazalnik občutno boljši. Kosmati dobiček tekočega leta predstavlja 16,9 odstotkov kapitala Vzajemne.

Kosmati dobiček oz. izguba tekočega leta v odstotkih od povprečne aktive se prikaže ločeno za premoženjska zavarovanja, za življenjska zavarovanja in za vsa zavarovanja skupaj. Kazalnik se izračuna kot:

$$\frac{\text{kosmati dobiček oz. izguba tekočega leta}}{(\text{stanje aktive na začetku leta} + \text{stanje aktive na koncu leta})/2} * 100$$

Kosmata izguba tekočega leta znaša v povprečju 1,86 odstotkov celotne aktive. Vzajemna ima ta kazalnik zaradi izkazanega dobička pozitiven. Tako znaša kosmati dobiček v letu 2001 3,55 odstotkov celotne aktive Vzajemne.

Kosmati dobiček oz. izguba tekočega leta na delnico se prikaže ločeno za premoženjska zavarovanja, za življenjska zavarovanja in za vsa zavarovanja skupaj. Kazalnik se izračuna kot:

$$\frac{\text{kosmati dobiček}}{\text{število delnic}} * 100$$

Zaradi nedostopnosti podatka o povprečnem številu delnic v slovenski zavarovalnici, tega kazalnika ni mogoče izračunati. Kazalca kosmati dobiček oz. izguba tekočega leta na delnico

Vzajemna ne izračunava zaradi pravno-organizacijske oblike družbe (družba za vzajemna zavarovanja in ne delniška družba).

Razpoložljivi kapital zavarovalnice v odstotkih od čiste zavarovalne premije se prikaže ločeno za premoženjska zavarovanja, za življenjska zavarovanja in za vsa zavarovanja skupaj.

Razpoložljivi kapital zavarovalnice predstavlja kapital zavarovalnice izračunan na osnovi 105., 106., 107. in 108. člena ZZavar in Sklepa o načinu in obsegu upoštevanja posameznih postavk, podrobnih lastnosti in vrstah postavk ter lastnostih podrejenih dolžniških instrumentov, ki se upoštevajo pri izračunu kapitala in kapitalске ustreznosti in izkaz kapitalске ustreznosti zavarovalnice.

Kazalnik se izračuna kot:

$$\frac{\text{razpoložljivi kapital zavarovalnice}}{\text{čista zavarovalna premija}} * 100$$

Razpoložljivi kapital v povprečni zavarovalnici znaša 12,42 odstotkov čiste zavarovalne premije. Kazalnik je za Vzajemno manjši in sicer 8,65 odstotkov zaradi višje čiste zavarovalne premije.

Razpoložljivi kapital zavarovalnice v odstotku od minimalnega kapitala zavarovalnice se prikaže ločeno za premoženjska zavarovanja, za življenjska zavarovanja in za vsa zavarovanja skupaj.

Minimalni kapital zavarovalnice je minimalni kapital iz 110. in 111. člena ZZavar in Sklepa o podrobnejših pravilih za izračun minimalnega kapitala zavarovalnice.

Kazalnik se izračuna kot:

$$\frac{\text{razpoložljivi kapital zavarovalnice}}{\text{minimalni kapital zavarovalnice}} * 100$$

Razpoložljivi kapital znaša v povprečju 77,01 odstotkov potrebnega minimalnega kapitala zavarovalnice. Vzrok je v tem, da na dan 31.12.2001 kar šest od trinajstih slovenskih zavarovalnic ni izpolnilo zahtev Agencije za zavarovalni nadzor o potrebnem razpoložljivem kapitalu zavarovalnice. Kazalnik Vzajemne je višji za skoraj 62 odstotnih točk in sicer znaša kar 138,85 odstotkov. Razlika nastane zaradi višjega razpoložljivega kapitala v Vzajemni kot je povprečje.

Razpoložljivi kapital zavarovalnice v odstotku od zavarovalno-tehničnih rezervacij se prikaže ločeno za premoženjska zavarovanja, za življenjska zavarovanja in za vsa zavarovanja skupaj.

Zavarovalno – tehnične rezervacije so rezervacije določene s 113. členom ZZavar.

Kazalnik se izračuna kot:

$$\frac{\text{razpoložljivi kapital zavarovalnice}}{\text{zavarovalno - tehnične rezervacije}} * 100$$

V povprečni zavarovalnici znaša razpoložljivi kapital 8,82 odstotkov zavarovalno-tehničnih rezervacij, v Vzajemni pa znaša ta 27,77 odstotkov zavarovalno-tehničnih rezervacij. Razlika je posledica višjega razpoložljivega kapitala Vzajemne ter nižjih zavarovalno-tehničnih rezervacij.

Razpoložljivi kapital zavarovalnice v odstotkih od terjatev pozavarovanja in zavarovalno-tehničnih rezervacij, ki odpadejo na pozavarovanje se prikaže ločeno za premoženjska zavarovanja, za življenjska zavarovanja in za vsa zavarovanja skupaj. Kazalnik se izračuna kot:

$$\frac{\text{razpoložljivi kapital zavarovalnice}}{\text{terjatve iz pozavarovanja in tehnične rezervacije, ki odpadejo na pozavarovanje}} * 100$$

Kazalnika zaradi pomanjkanja podatkov ni bilo mogoče izračunati za slovensko povprečje, za Vzajemno znaša razpoložljivi kapital kar 41.108,72 odstotkov terjatev pozavarovanja in zavarovalno-tehničnih rezervacij, ki odpadejo na pozavarovanje. Vzrok je v visokem razpoložljivem kapitalu in dokaj nizkih terjativah iz pozavarovanja in zavarovalno-tehničnih rezervacij, ki odpadejo na pozavarovanje.

7. NOVEJŠI PREDLOGI ZA MERJENJE USPEŠNOSTI POSLOVANJA

7.1 Slabosti klasične analize uspešnosti s kazalniki

Strokovnjaki in vodilni managerji v zavarovalnicah tako kot v drugih podjetjih potrebujejo kakovostne in pravočasne informacije, ki jih zagotavljajo različna orodja, s katerimi merimo in analiziramo uspešnost poslovanja zavarovalnic. Kazalniki, ki jih predpisuje Zakon o zavarovalništvu in kazalniki, ki so jih zavarovalnice v skladu s sklepom Agencije za zavarovalni nadzor dolžne izračunavati ter tudi drugi kazalniki ne pokažejo, dovolj dobro celovite slike o uspešnosti poslovanja zavarovalnice. Vsi ti kazalniki so usmerjeni v preteklost, saj z njimi lahko analiziramo poslovanje v preteklosti, čeprav deloma služijo napovedovanju trendov.

Merjenje zgolj finančnih ciljev, ki izhajajo iz rezultatov preteklega delovanja, ne zadostujejo več. Vse bolj se poudarjajo nefinančni kazalniki, ki poleg finančnih prvin poslovnega procesa vključujejo tudi nefinančne kot so zadovoljstvo zaposlenih, zadovoljstvo strank, učinkovito izvajanje in skrajšanje poslovnega procesa, ki dolgoročno prispevajo k izboljšanju rezultatov poslovanja. Zaradi tega se je pojavil uravnotežen sistem kazalnikov za merjenje uspešnosti poslovanja, ki ga v nadaljevanju podrobneje razlagam za zavarovalnice.

7.2 Uravnotežen sistem kazalnikov

Uravnotežen sistem kazalnikov je odgovor na prej navedene slabosti klasične analize uspešnosti poslovanja s kazalniki. Novo merilno orodje uspešnosti vključuje finančni in nefinančni vidik poslovanja. Je operativno in strateško orodje poslovanja, saj ne vključuje le kratkoročnih ciljev, ampak tudi dolgoročne. Tako vzpostavlja ravnotežje med kazalniki, ki merijo pretekle rezultate in kazalniki prihodnjih rezultatov ter posledično zagotavlja uspešen razvoj in poslovanje podjetja tudi v prihodnosti (Cipot Rudi, 2002, str. 61-65).

Uravnotežen sistem kazalnikov zahteva (Bešter, 1998, str. 162-170):

- preoblikovanje vizije in poslanstva (strategija je izhodiščna točka celotnega managerskega procesa. Zaradi tega sta skupna vizija in poslanstvo temelj strateškega učenja),
- povratne informacije in učenje (sistem povratnih informacij je namenjen preizkušanju hipotez, na katerih je zgrajena strategija, omogočajo tudi skupinsko reševanje problemov. Strateški razvoj je nepretrgan in stalen proces),
- poslovno načrtovanje (raztegljivi cilji so izbrani in potrjeni, strateške pobude so usklajene s strategijo, naložbe so določene na podlagi strategije, letni finančni načrt je povezan z dolgoročnim strateškim načrtom) ter
- posredovanje in povezovanje (cilji so usklajeni na vseh ravneh, izobraževanje in odkrito posredovanje strategije sta podlaga za avtonomnost zaposlenih, sistem nagrajevanja je povezan s strategijo).

Strategija in vizija sta preoblikovani v merljive cilje preko sistema strateških kazalnikov rezultatov in gibal uspešnosti. Uravnoteženo merjenje rezultatov podjetja obravnava štiri enakovredne vidike: finančni vidik, vidik strank, vidik internih poslovnih procesov ter vidik učenja in rasti podjetja. To omogoča preveritev finančnih rezultatov podjetja ter tudi kontrolo poslovnega procesa, ki mora zagotavljati in povečevati sposobnost ter pridobivanje novih kvalitet za konkurenčni boj v prihodnosti.

Sistem uravnoteženega merjenja uspešnosti v zavarovalnicah združuje kazalnike preteklega delovanja (dobičkonosnost, rast premije, rast števila zavarovancev in rast tržnega deleža) ter kazalnike prihodnjih rezultatov poslovanja, ki so unikatni ter prilagojeni posamezni zavarovalnici.

Naloga finančnih kazalnikov je pokazati ali je strategija podjetja usmerjena k izboljševanju že doseženih finančnih rezultatov in doseganju zastavljenih ciljev. Glavni cilj poslovanja podjetja je tudi povečati varnost lastnikov, iz česar izhajajo tudi preostali cilji.

Iz finančnega vidika lahko podjetje zasleduje dve strategiji, to sta strategija prihodkov ali strategija izboljševanja produktivnosti v ekonomskem smislu.

Zelo pomemben za prihodnji razvoj podjetja je odnos stranke do podjetja, zaradi tega je ta odnos potrebno obravnavati skozi različne dejavnike. Zato je potrebno razviti tudi

podrobnejše kazalnike, ki poudarjajo kakovost, čas, zmogljivost in konkurenčnost cen (Nemec, 2000, str 504).

Poslovodstvo podjetja mora opredeliti kaj cenijo stranke v ciljnih segmentih ter nato izbrati ponudbo, ki jim jo bodo predstavili. Nato izbere cilje in kazalnike iz kategorij značilnosti kot so značilnost izdelka oz. storitve (funkcionalnost, kakovost in cena), odnos s stranko (kakovostne nakupne izkušnje in osebni odnosi) ter imidž in ugled podjetja (Kaplan, 2000, str. 94).

Poslovni proces ima pomemben vpliv predvsem na finančne rezultate. Ob tem je pomemben tudi časovni dejavnik, torej čas vstopa na trg in časi potrebni za razvoj izdelka oz. storitve.

Za uspešno realizacijo ciljev podjetja je potrebno znanje in inovativnost. To zahteva ustrezne sposobnosti zaposlenih, ustrezne zmogljivosti informacijskih sistemov ter motivacijo, avtonomnost in usklajevanje. Med ključne kazalnike uspešnosti zaposlenosti lahko uvrstimo zadovoljstvo zaposlenih, ohranjanje zaposlenih ter produktivnost zaposlenih (Kaplan, 2000, str. 138).

7.3 Uravnoteženo merjenje uspešnosti v zavarovalnicah

Zavarovalnica mora glede na svoje strateške cilje izbrati ustrezne kazalnike. Za to je najprej potrebno določiti strateške cilje, ki jih lahko razdelimo v štiri skupine v skladu z zgoraj navedenimi splošnimi cilji. Te skupine so strateški finančni cilji, strateški cilji povezani z zavarovalci, strateški cilji internega poslovnega procesa ter strateški cilji, povezani z učenjem in rastjo zavarovalnice (Bešter, 1998, str. 162-170).

Zavarovalnica mora med možnimi kazalniki izbrati ustrezno število kriterijev, ki zagotavljajo analiziranje uspešnosti poslovanja. V primeru prevelikega števila meril je realna slika zamegljena in nepregledna, premajhno število meril pa ne zagotavlja dovolj podatkov. Običajno število strateških meril je od 15 do 20 različnih meril, ki so potrebni za realizacijo zastavljene strategije.

Zavarovalnice mnogokrat ne razpolagajo s podatki o učinkovitosti reševanja škod, o zadovoljstvu strank ter o kakovosti procesa sklepanja pogodb. To kaže na dejstvo, da managerji ne obvladujejo nekaterih bistvenih poslovnih procesov, pomembnih za dolgoročno doseganje strateških ciljev.

Uravnoteženo merjenje uspešnosti poslovanja pomaga usmerjati delovanje zavarovalnice v smeri izbranih strateških ciljev v skladu s časovnim načrtom. Za implementacijo celotnega sistema je zaradi kompleksnosti in obsega sprememb, ki jih spodbudi, potrebna postopnost. Skladnost sprememb, njihova doslednost in razumljivost se pokaže šele, ko postane uravnoteženo merjenje uspešnosti centralno organizacijsko ogrodje novega sistema vodenja sprememb (Bešter, 1998, str. 162-170). Nova organizacijska kultura začne delovati v funkciji doseganja strateških ciljev. Zavarovalnica ob ponovni redefiniciji dolgoročne strategije in ciljev postane nenehno usmerjena v agresivno rast in čim večjo dobičkonosnost.

Tabela 4: Primer uravnoteženega merjenja uspešnosti poslovanja zavarovalnic

Strateški cilji	Temeljni kazalniki	Indikatorji bodočih rezultatov poslovanja
Finančni strateški cilji: - zadovoljiti pričakovanja delničarjev - izboljšati operativne rezultate - doseči rast dobička - zmanjšati tveganje delničarjev	- dobičkonosnost kapitala (ROE), - povezani kazalniki - poslovni mix - katastrofalne škode	
Strateški cilji, povezani z zavarovanci: - izboljšati rezultate zastopnikov - zadovoljiti interese zavarovancev	- pridobivanje novih zastopnikov in zadržanje starih (v primerjavi s planom) - pridobivanje novih strank in zadržanje starih (po tržnih segmentih)	- rezultati zastopniške mreže (v primerjavi s planom) - poročilo o zadovoljstvu strank
Strateški cilji internega poslovanja: - razvoj ciljnih trgov - dobičkonosnost sklepanja pogodb - primerjava škod s poslovanjem - povečati produktivnost	- poslovni mix (po segmentih) - kazalnik škodnega rezultata - pogostost škod, velikost škod - stroškovni kazalnik	- razvoj poslovanja (v primerjavi s planom) - revizija procesa sklepanja zavarovanj - revizija procesa reševanja škod - gibanje stroškov, obvladovanje stroškov
Strateški cilji, povezani z učenjem: - povečati sposobnost kadrov - dostop do strateških informacij	- produktivnost kadrov	- razvoj kadrov (v primerjavi s planom) - čas, potreben za pridobitev strateških inf. (v primerjavi s planom)

Vir: Bešter, 1998, str. 167.

Pri prehodu v sistem uravnoteženega merjenja uspešnosti poslovanja se lahko pojavi neuspeh, čemur botrujejo različni vzroki. Najpogostejše so to: premajhna zavzetosti pri srednjem vodstvenem kadru, izvedba je v rokah enega ali dveh posameznikov, zadržanost procesa na vrhu, predolg uvajalni proces zaradi česar se dobre rešitve izrodijo, obravnavanje uravnoteženega sistema merjenja uspešnosti kot sistemski projekt, vodstvo v rokah neizkušenih managerjev ali izvajanje procesa le zaradi nagrad.

SKLEP

Prva slovenska zavarovalnica je bila ustanovljena pred dobrimi stotimi leti. Leta 1999 je bila pod okriljem Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije ustanovljena prva zavarovalnica specializirana za zdravstvena zavarovanja Vzajemna zdravstvena zavarovalnica, družba za vzajemna zavarovanja, katere osnovna značilnost je neprofitnost. Glavni del njene dejavnosti predstavljajo prostovoljna zdravstvena zavarovanja, ki pomenijo dopolnitev k obveznemu zdravstvenemu zavarovanju, ki ga izvaja Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (Interno gradivo Vzajemne).

Temeljna naloga Vzajemne je enaka nalogam ostalih zavarovalnic, to je ustvarjanje gospodarske varnosti z izravnavanjem gospodarskih nevarnosti. Zavarovalec s plačilom zavarovalne premije namreč prenese tveganje nastanka škodnega dogodka na zavarovalnico. S tem doseže varnost svojega poslovanja. Zaradi tega in specifičnosti zavarovalništva, to je dolgoročnosti poslov, potrebuje zavarovalništvo določen nadzor, ki ga izvaja Agencija za zavarovalni nadzor. Iz teh posebnosti izhajajo tudi značilnosti računovodstva v zavarovalnicah. Posebnosti nakazuje že poseben kontni okvir zavarovalnic ter poseben standard, ki podrobneje predpisuje tudi oblike računovodskih izkazov za zavarovalnice.

Iz analize bilance stanja Vzajemne za leto 2001 so razvidne posebnosti, ki se pojavljajo v zavarovalnicah. To so predvsem zavarovalno-tehnične rezervacije, ki so namenjene zagotavljanju izpolnjevanja obveznosti iz dolgoročnega izravnavanja nevarnosti. Med drugimi posebnostmi zavarovalništva je tudi izpolnjevanje zahteve o minimalnem kapitalu zavarovalnic.

Drugi del analize uspešnosti poslovanja zavarovalnic predstavlja analiza s pomočjo računovodskih kazalnikov, ki poslovodstvu ter drugim osebam daje informacije predvsem o preteklem poslovanju. Analiza v diplomski nalogi temelji na treh sklopih kazalnikov. To so kazalniki za zunanje poročanje, kazalniki za analizo uspešnosti ter kazalniki obvezni po sklepu Agencije za zavarovalni nadzor.

Pri tem se pojavi problem neenake opredelitve kazalnikov. Kar nekaj kazalnikov je namreč po vsebini enakih, le njihovo poimenovanje je različno, kar otežuje analizo. Zaradi tega bi bilo potrebno poenotenje kazalnikov oz. njihova natančnejša opredelitev.

Klasična analiza uspešnosti poslovanja s pomočjo računovodskih kazalnikov, ki je predstavljena v diplomski nalogi, ima pomembno slabost, to je usmerjenost v preteklost. Za oceno celovite slike uspešnosti poslovanja so pomembni tudi nefinančni podatki, kar je naslednja slabost klasične analize uspešnosti. Te slabosti skuša odpraviti uravnoteženo merjenje uspešnosti poslovanja, ki združuje kazalnike preteklega delovanja ter kazalnike prihodnjih rezultatov poslovanja.

Iz celotne analize je razvidno, da je bilo poslovanje Vzajemne v letu 2001 uspešno, predvsem v primerjavi s povprečjem slovenskih zavarovalnic, ki so v istem letu poslovale z izgubo. Kljub temu bo v prihodnosti potrebna skrb za nadaljnjo uspešnost poslovanja in razvoj novih

zavarovalnih produktov. Vzajemna se bo morala kmalu soočiti z novim konkurentom na področju prostovoljnih zdravstvenih zavarovanj ter izzivi, ki jih prinaša vstop Slovenije v Evropsko unijo in prihodom tujih zavarovalnic.

LITERATURA

1. Bešter Helena: Posebnosti analize uspešnosti poslovanja zavarovalnic. Zbornik referatov 4. strokovnega posvetovanja o sodobnih vidikih analize poslovanja in organizacije. Bernardin: Zveza ekonomistov Slovenije, 1998, str. 157-171.
2. Bijelić Mile: Zavarovanje in pozavarovanje. Ljubljana: Slovenica, 1998. 343 str.
3. Boncelj Jože: Zavarovalna ekonomika. Maribor: Založba Obzorja, 1983. 351 str.
4. Cipot Rudi: Uravnotežen sistem kazalnikov v zavarovalnici Triglav d.d., območna enota Murska Sobota. Zbornik referatov strokovnega posvetovanja o sodobnih vidikih analize poslovanja in organizacije. Bernardin: Zveza ekonomistov Slovenije, 2002, str. 114-127.
5. Kaplan Robert S.: Uravnoteženi sistem kazalnikov. Preoblikovanje strategije v dejanja. Ljubljana: Gospodarski vestnik, 2000. 343 str.
6. Kay S. Roberts, et al.: Handbook of Accounting and Auditing. Boston: Warren, Gorham& Lamont, inc., 1989. 51/30 str.
7. Medved Darko: Tehnične rezervacije in računovodske rešitve v zavarovalnicah. Revizor, Ljubljana, 2000, 11, str. 11-38.
8. Nemec Aleš: Nekater metode merjenja zmogljivosti poslovnega sistema. Organizacija, Ljubljana, 2000, 33 (2000), 7, str. 497-506.
9. Pavliha Marko: Finančno pravni oris zavarovalništva. Pravna praksa, Ljubljana, 1997, 23, str. 16-19.
10. Stanovnik Tine, et al.: Study on the Social Protection System in the 13 CC: Slovenia Country Study. The Hague: Netherlands Interdisciplinary Demographic Institute, 2003. 162 str.
11. Slovenski računovodski standardi. Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 2002. 351 str.
12. Šink Sonja: Posebnosti računovodstva v zavarovalnicah. Diplomsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 1999. 52 str.
13. Šime Ivanjko: Prenova zavarovanj-spremembe na področju zavarovalništva. Glas gospodarstva, Ljubljana, 2003, 7, str. 59-60.
14. Tomažič Anja: Razvoj zavarovalništva v Sloveniji. Diplomsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 2002. 42 str.
15. Viršek Anton: Nekaj bistvenih pojmov in značilnosti zavarovanja. Ljubljana, Obzornik, XXI (1998), 4, str. 2-9.
16. Žabot Igor: Sodobni vidiki kontrolinga s poudarkom na uravnoteženem sistemu kazalnikov. Magistrsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 2001. 118 str.

VIRI

1. Euro-zone and EU GDP [URL: <http://europa.eu.int/comm/eurostat/Public/datashop/print-product/EN?catalogue=Eurostat&product=2-100072002-EN-APEN&moede=download>], 05.09.2003
2. Insurance Glossary [URL: <http://www.inweb.com/resarch/merritt/general-i.html>], 05.09.2003
3. Interna gradiva Vzajemne, 2003
4. Letno poročilo Vzajemne za leto 2001
5. Poročilo Agencije za zavarovalni nadzor o stanju na področju zavarovalništva za leto 2001
6. Sklep o letnem poročilu zavarovalnic (Uradni list RS, št. 8/01)
7. Sklep o podrobnejšem vrednotenju knjigovodskih postavk in sestavljanju računovodskih izkazov (Uradni list RS, št. 118/00, 68/01)
8. Statistični bilten 2001: Slovensko zavarovalno združenje
9. Zdravstvena zavarovalnica Triglav d.d. [URL: <http://www.zdravstvena.net>] 30.06.2003
10. Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št.106/99)
11. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o zavarovalništvu (Uradni list RS, št.21/02)
12. Zakon o zavarovalništvu (Uradni list RS, št.13/00, 91/00 in 12/01)
13. Zakon o zdravstvenem zavarovanju in zdravstvenem varstvu (Uradni list RS, št.9/92 in 12/93)

PRILOGE

Priloga št. 1: Oblika izkaza stanja za zavarovalnice	1
Priloga št. 2: Bilanca stanja Vzajemne na dan 31.12.2001	4
Priloga št. 3: Zbirna bilanca stanja slovenskih zavarovalnic na dan 31.12.2001	6
Priloga št. 4: Oblika izkaza poslovnega izida za zavarovalnice	8
Priloga št. 5: Izkaz poslovnega izida Vzajemne za leto 2001	12
Priloga št. 6: Zbirni izkaz poslovnega izida slovenskih zavarovalnic za leto 2001	14
Priloga št. 7: Izkaz finančnih tokov Vzajemne za leto 2001	16
Priloga št. 8: Računovodski kazalniki	17

Priloga št. 1: Oblika izkaza stanja za zavarovalnice

Sredstva

A. Neopredmetena dolgoročna sredstva

1. Dolgoročno odloženi organizacijski stroški in stroški razvijanja
2. Dobro ime
3. Druga neopredmetena dolgoročna sredstva

B. Naložbe v zemljišča in zgradbe ter finančne naložbe

I. Zemljišča in zgradbe

1. Zemljišča (zavarovalnica mora ločeno izkazovati zemljišča za zavarovalno dejavnost in druga zemljišča)
2. Zgradbe (zavarovalnica mora ločeno izkazovati zgradbe za zavarovalno dejavnost in druge zgradbe)

II. Finančne naložbe podjetjih v skupini in v pridruženih podjetjih

1. Deleži v podjetjih v skupini
2. Dolžniški vrednostni papirji in posojila, dana drugim podjetjem v skupini
3. Deleži v pridruženih podjetjih
4. Dolžniški vrednostni papirji in posojila, dana pridruženim podjetjem

III. Druge finančne naložbe

1. Delnice in drugi vrednostni papirji s spremenljivim donosom in kuponi skladov
2. Dolžniški vrednostni papirji in drugi vrednostni papirji s stalnim donosom
3. Deleži v investicijskih skladih
4. Dana hipotekarna posojila
5. Druga dana posojila
6. Depoziti pri bankah
7. Ostale finančne naložbe

IV. Finančne naložbe pozavarovalnic iz naslova pozavarovalnih pogodb pri cedentih

C. Naložbe v korist življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje

Č. Terjatve (v postavkah I, II in III mora zavarovalnica posebej izkazovati del terjatev do pridruženih podjetij in do podjetij v skupini)

I. Terjatve iz neposrednih zavarovanj

1. Terjatve do zavarovalcev
2. Terjatve do zavarovalnih posrednikov

II. Terjatve iz pozavarovanja

III. Druge terjatve

IV. Nevplačani vpoklicani kapital

D. Razna sredstva

I. Opredmetena osnovna sredstva razen zemljišč in zgradb

1. Oprema
2. Druga opredmetena osnovna sredstva

II. Denarna sredstva

III. Odkupljene lastne delnice

IV. Zaloge in druga sredstva

1. Zaloge

2. Druga sredstva

E. Aktivne časovne razmejitve

1. Prehodno nezaračunani prihodki od obresti in najemnin

2. Odloženi stroški pridobivanja zavarovanj

3. Druge aktivne časovne razmejitve

Obveznosti do virov sredstev

A. Kapital

I. Vpoklicani kapital

1. Osnovni kapital

2. Nepoklicani kapital (kot odbitna postavka)

II. Kapitalske rezerve

III. Splošni prevrednotovalni popravek kapitala

1. Splošni prevrednotovalni popravek osnovnega kapitala

2. Splošni prevrednotovalni popravek kapitalskih rezerv

3. Splošni prevrednotovalni popravek rezerv iz dobička

4. Splošni prevrednotovalni popravek prenesenega dobička ali prenesene izgube

IV. Posebni prevrednotovalni popravek kapitala (brez prevrednotovalnega popravka, ki izhaja iz naložb življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje)

1. Posebni prevrednotovalni popravek kapitala v zvezi z opredmetenimi osnovnimi sredstvi

2. Posebni prevrednotovalni popravek kapitala v zvezi dolgoročnimi finančnimi naložbami

3. Posebni prevrednotovalni popravek kapitala v zvezi s kratkoročnimi finančnimi naložbami

4. Posebni prevrednotovalni popravek kapitala v zvezi z dolgoročnimi dolgovi

5. Posebni prevrednotovalni popravek kapitala v zvezi s kratkoročnimi dolgovi

V. Rezerve iz dobička

1. Varnostna rezerva

2. Zakonske in statutarne rezerve

3. Rezerve za lastne deleže

4. Druge rezerve iz dobička

VI. Preneseni čisti dobiček ali prenesena čista izguba iz prejšnjih let

VII. Nerazdeljeni dobiček ali neporavnana izguba obračunskega obdobja

B. Podrejene obveznosti

C. Čiste tehnične rezervacije (v postavkah dela C, razen pri V, mora zavarovalnica izkazati kosmati znesek in pozavarovalni del, v bilančni znesek pa všteti razliko med njima)

I. Čiste prenosne premije

- II. Čiste matematične rezervacije
- III. Čiste škodne rezervacije
- IV. Čiste rezervacije za bonuse in popuste
- V. Izravnalne rezervacije
- VI. Druge čiste tehnične rezervacije
- Č. Čiste rezervacije v korist življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje (kosmati znesek in pozavarovalni del kot odbitna postavka)
- D. Rezervacije za druge nevarnosti in stroške
 - 1. Dolgoročne rezervacije za pokojnine
 - 2. Rezervacije za davke
 - 3. Druge rezervacije
- E. Obveznosti za finančne naložbe pozavarovateljev iz naslova pozavarovalnih pogodb pri cedentih
- F. Druge obveznosti (v postavkah I do V zavarovalnica ločeno izkazuje del obveznosti do pridruženih podjetij in do podjetij v skupini)
 - I. Obveznosti iz neposrednih zavarovanj
 - 1. Obveznosti do zavarovalcev
 - 2. Obveznosti do zavarovalnih posrednikov
 - II. Obveznosti iz pozavarovanja
 - III. Posojila, zavarovana z vrednostnimi papirji s stalnim donosom (zavarovalnica posebej izkazuje zamenljiva posojila, zavarovana z vrednostnimi papirji s stalnim donosom)
 - IV. Obveznosti do bank
 - V. Ostale obveznosti
- G. Pasivne časovne razmejitev

Vir: SRS 32.

Priloga št. 2: Bilanca stanja Vzajemne na dan 31.12.2001

(v tisočih tolarjev)

	Na dan 31.12.2001
SREDSTVA	24,586.568
A. Nevplačani vpisani kapital	0
B. Neopredmetena dolgoročna sredstva	658.356
C. Naložbe v zemljišča in zgradbe ter finančne naložbe	17,741.230
I. Zemljišča in zgradbe	97.511
II. Finančne naložbe v povezanih družbah in deleži v povezanih družbah	0
III. Druge finančne naložbe	17,643.719
IV. Del zadržane premije pri cedentih	0
Č. Naložbe v korist živ. zav., ki prevzemajo naložbeno tveganje	0
D. Terjatve	4,483.635
I. Terjatve iz neposrednih zavarovalnih poslov	4,477.099
II. Terjatve iz sozavarovanja in pozavarovanja	0
III. Ostale terjatve	6.536
E. Razna sredstva	922.668
I. Opredmetena osnovna sredstva razen zemljišč in zgradb	258.813
II. Denarna sredstva	664.133
III. Odkupljene lastne delnice	0
IV. Zaloge in druga sredstva	0
F. Kratkoročne aktivne časovne razmejitve	740.679
OBVEZNOSTI	24,546.568
A. Osnovni kapital in rezerve	5,187.618
I. Osnovni kapital	752.000
II. Vplačani presežek kapitala	0
III. Revalorizacijski popravek kapitala	569.792
IV. Rezerve	3,428.694
V. Preneseni čisti dobiček ali izguba prejšnjih let	44.062
VI. Nerazporejeni dobiček ali izguba obračunskega obdobja	393.070
B. Podrejene obveznosti	0
C. Čiste tehnične rezervacije	14,894.729
I. Čiste prenosne premije	7,397.985
II. Čiste matematične rezervacije	1,656.879
III. Čiste škodne rezervacije	193.800
IV. Čiste rezervacije za bonuse in popuste	0
V. Izravnalne rezervacije	4,655.619
VI. Čiste druge zavarovalno-tehnične rezervacije	990.446

D. Tehnične rezervacije v korist živ. zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje	0
E. Dolgoročne rezervacije za druge nevarnosti in stroške	143.300
F. Obveznosti za del zadržane premije pozavarovateljev	0
G. Ostale obveznosti	4,247.209
I. Obveznosti iz neposrednih zavarovalnih poslov	4,034.729
II. Obveznosti iz sozavarovanja in pozavarovanja	6.991
III. Obveznosti za posojila na podlagi izdanih obveznic	0
IV. Najeta dolgoročna posojila	0
V. Ostale obveznosti	205.490
H. Kratkoročne pasivne časovne razmejitve	73.712

Vir: Letno poročilo Vzajemne za leto 2001.

Priloga št. 3: Zbirna bilanca stanja slovenskih zavarovalnic na dan 31.12.2001

(zneski so v tisočih SIT)

	Na dan 31.12.2001
SREDSTVA	336,945.000
A. Nevplačani vpisani kapital	750.000
B. Neopredmetena dolgoročna sredstva	2,170.000
C. Naložbe v zemljišča in zgradbe ter finančne naložbe	286,827.000
I. Zemljišča in zgradbe	33,347.000
II. Finančne naložbe v povezanih družbah in deleži v povezanih družbah	10,027.000
III. Druge finančne naložbe	243,452.000
IV. Del zadržane premije pri cedentih	0
Č. Naložbe v korist živ. zav., ki prevzemajo naložbeno tveganje	11.000
D. Terjatve	33,248.000
I. Terjatve iz neposrednih zavarovalnih poslov	17,470.000
II. Terjatve iz sozavarovanja in pozavarovanja	3,935.000
III. Ostale terjatve	11,842.000
E. Razna sredstva	9,271.000
I. Opredmetena osnovna sredstva razen zemljišč in zgradb	4,631.000
II. Denarna sredstva	4,215.000
III. Odkupljene lastne delnice	164.000
IV. Zaloge in druga sredstva	261.000
F. Kratkoročne aktivne časovne razmejitve	4,731.000
OBVEZNOSTI	336,945.000
A. Osnovni kapital in rezerve	24,386.000
I. Osnovni kapital	23,031.000
II. Vplačani presežek kapitala	1,215.6132
III. Revalorizacijski popravek kapitala	5,033.00
IV. Rezerve	4,966.000
V. Preneseni čisti dobiček ali izguba prejšnjih let	-2,525.000
VI. Nerazporejeni dobiček ali izguba obračunskega obdobja	-7,335.000
B. Podrejene obveznosti	0
C. Čiste tehnične rezervacije	286,101.000
I. Čiste prenosne premije	46,905.000
II. Čiste matematične rezervacije	116,160.000
III. Čiste škodne rezervacije	81,198.000
IV. Čiste rezervacije za bonuse in popuste	2,555.000
V. Izravnalne rezervacije	28,373.000
VI. Čiste druge zavarovalno-tehnične rezervacije	10,909.000

D. Tehnične rezervacije v korist živ. zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje	10.785
E. Dolgoročne rezervacije za druge nevarnosti in stroške	1,413.000
F. Obveznosti za del zadržane premije pozavarovateljev	2,122.000
G. Ostale obveznosti	20,411.000
I. Obveznosti iz neposrednih zavarovalnih poslov	7,060.000
II. Obveznosti iz sozavarovanja in pozavarovanja	3,506.000
III. Obveznosti za posojila na podlagi izdanih obveznic	0
IV. Najeta dolgoročna posojila	149
V. Ostale obveznosti	9,844.000
H. Kratkoročne pasivne časovne razmejitve	0

Vir: Agencija za zavarovalni nadzor.

Priloga št. 4: Oblika izkaza poslovnega izida za zavarovalnice

A. Izkaz izida iz drugih zavarovanj (razen življenjskih in zdravstvenih)

I. Čisti prihodki od zavarovalnih premij

- 1. Obračunane kosmate zavarovalne premije
- 2. Obračunane pozavarovalne premije
- ±3. Sprememba kosmatih prenosnih premij
- ±4. Sprememba prenosnih premij za pozavarovalni del

II. Donos naložb, prenesen iz izkaza izida iz rednega delovanja

III. Drugi čisti zavarovalni prihodki

IV. Čisti odhodki za škode

- 1. Obračunani kosmati zneski škod
- 2. Obračunani deleži pozavarovateljev
- ±3. Sprememba kosmatih škodnih rezervacij
- ±4. Sprememba škodnih rezervacij za pozavarovalni del

± V. Sprememba drugih čistih tehničnih rezervacij

VI. Čisti odhodki za bonuse in popuste

VII. Čisti obratovalni stroški

- 1. Stroški pridobivanja zavarovanj
- ±2. Sprememba v razmejenih stroških pridobivanja zavarovanj
- 3. Drugi obratovalni stroški
- 4. Prihodki od pozavarovalnih provizij in iz deležev v pozitivnem tehničnem izidu iz posameznih pozavarovalnih pogodb

VIII. Drugi čisti zavarovalni odhodki

- 1. Odhodki za preventivno dejavnost
- 2. Ostali čisti zavarovalni odhodki

± IX. Sprememba izravnalnih rezervacij

X. Izid iz drugih zavarovanj (I + II + III - IV ± V - VI - VII - VIII ± IX)

B. Izkaz izida iz življenjskih zavarovanj

I. Čisti prihodki od zavarovalnih premij

- 1. Obračunane kosmate zavarovalne premije
- 2. Obračunane pozavarovalne premije
- ±3. Sprememba čistih prenosnih premij

II. Prihodki naložb

- 1. Prihodki iz deležev v podjetjih
- 2. Prihodki drugih naložb
 - 2.1. Prihodki od zemljišč in zgradb
 - 2.2. Prihodki od obresti
 - 2.3. Drugi prihodki naložb
 - 2.3.1. Prevrednotovalni finančni prihodki
 - 2.3.2. Drugi finančni prihodki
- 3. Prihodki zaradi popravkov vrednosti naložb

4. Dobički pri odtujitvah naložb
- III. Čisti neiztrženi dobički naložb življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje
- IV. Drugi čisti prihodki od zavarovanja
- V. Čisti odhodki za škode
 1. Obračunani kosmati zneski škod
 - 2. Obračunani deleži pozavarovateljev
 - ±3. Sprememba kosmatih škodnih rezervacij
 - ±4. Sprememba škodnih rezervacij za pozavarovalni del
- ± VI. Sprememba ostalih čistih tehničnih rezervacij
 1. Sprememba matematičnih rezervacij
 - 1.1. Sprememba kosmatih rezervacij
 - ±1.2. Sprememba pozavarovalnega deleža
 2. Sprememba drugih čistih rezervacij
- VII. Čisti odhodki za bonuse in popuste
- VIII. Čisti obratovalni stroški
 1. Stroški pridobivanja zavarovanj
 - ± 2. Sprememba v razmejenih stroških pridobivanja zavarovanj
 3. Drugi obratovalni stroški
 - 4. Prihodki od pozavarovalnih provizij in iz deležev v pozitivnem tehničnem izidu iz pozavarovalnih pogodb
- IX. Odhodki naložb
 1. Amortizacija naložb sredstev, ki niso potrebna za obratovanje
 2. Obresti in drugi odhodki naložb
 - 2.1. Odhodki za upravljanje sredstev, odhodki za obresti in drugi finančni odhodki
 - 2.2. Prevrednotovalni finančni odhodki
 3. Odpisi in popravki vrednosti naložb
 4. Izgube pri odtujitvah naložb
- X. Čiste neiztržene izgube naložb življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje
- XI. Drugi čisti zavarovalni odhodki
 1. Odhodki za preventivno dejavnost
 2. Ostali čisti zavarovalni odhodki
- XII. Donos naložb, prenesen v izkaz izida iz rednega delovanja
- XIII. Izid iz življenjskih zavarovanj ($I + II + III + IV - V \pm VI - VII - VIII - IX - X - XI - XII$)

C. Izkaz izida iz zdravstvenih zavarovanj

Razčlenitev kot pri B

Č. Izračun čistega izida iz rednega delovanja

- I. Izid iz drugih zavarovanj (A.X)
 - II. Izid iz življenjskih zavarovanj (B.XIII)
 - III. Izid iz zdravstvenih zavarovanj (C.XIII)
 - IV. Prihodki naložb
 - 1. Prihodki iz deležev v podjetjih
 - 2. Prihodki drugih naložb (v postavkah 2.1, 2.2 in 2.3 zavarovalnica ločeno izkazuje)
 - 3. Prihodki zaradi popravkov vrednosti naložb)
 - 4. Dobički pri odtujitvah naložb
 - V. Donos naložb, prenesen iz izkaza izida iz življenjskih zavarovanj (B.XII)
 - VI. Donos naložb, prenesen iz izkaza izida iz zdravstvenih zavarovanj (C.XII)
 - VII. Odhodki naložb
 - 1. Amortizacija naložb sredstev, ki niso potrebna za obratovanje
 - 2. Obresti in drugi odhodki naložb
 - 3. Odpisi in popravki vrednosti naložb
 - 4. Izgube pri odtujitvah naložb
 - VIII. Donos naložb, prenesen v izkaz izida iz drugih zavarovanj (A.II)
 - IX. Drugi prihodki od rednega delovanja
 - 1. Drugi prihodki od rednega delovanja iz drugih zavarovanj
 - 2. Drugi prihodki od rednega delovanja iz življenjskih zavarovanj
 - 3. Drugi prihodki od rednega delovanja iz zdravstvenih zavarovanj
 - X. Drugi odhodki za redno delovanje
 - 1. Drugi odhodki za redno delovanje iz drugih zavarovanj
 - 2. Drugi odhodki za redno delovanje iz življenjskih zavarovanj
 - 3. Drugi odhodki za redno delovanje iz zdravstvenih zavarovanj
 - XI. Davek iz dobička iz rednega delovanja
 - XII. Čisti poslovni izid iz rednega delovanja
- (Č.I + Č.II + Č.III + Č.IV + Č.V + Č.VI - Č.VII - Č.VIII + Č.IX - Č.X - Č.XI)
- 1. Čisti poslovni izid iz rednega delovanja iz drugih zavarovanj
 - 2. Čisti poslovni izid iz rednega delovanja iz življenjskih zavarovanj
 - 3. Čisti poslovni izid iz rednega delovanja iz zdravstvenih zavarovanj

D. Izkaz izida zunaj rednega delovanja

- I. Izredni prihodki
 - 1. Izredni prihodki od drugih zavarovanj
 - 2. Izredni prihodki od življenjskih zavarovanj
 - 3. Izredni prihodki od zdravstvenih zavarovanj
- II. Izredni odhodki
 - 1. Poravnava izgube iz prejšnjih let
 - 2. Drugi izredni odhodki (v postavkah 2.1, 2.2 in 2.3 zavarovalnica ločeno izkazuje odhodke za prevrednotovalni popravek kapitala)
- III. Poslovni izid zunaj rednega delovanja
 - 1. Poslovni izid zunaj rednega delovanja iz drugih zavarovanj

2. Poslovni izid zunaj rednega delovanja iz življenjskih zavarovanj
3. Poslovni izid zunaj rednega delovanja iz zdravstvenih zavarovanj

E. Davek iz dobička zunaj rednega delovanja

F. Drugi davki, ki niso izkazani v drugih postavkah

G. Čisti poslovni izid obračunskega obdobja ($\check{C}.XII + D.III - E - F$)

Poslovni izid iz rednega delovanja je seštevek postavk $\check{C}.XII$ in $\check{C}.XI$. Celotni poslovni izid je seštevek postavk G, F, E in $\check{C}.XI$.

Vir: SRS 32.

Priloga št. 5: Izkaz poslovnega izida Vzajemne za leto 2001

(zneski v tisoč SIT)

A. Zavarovalno-tehnični izid premož. zav., razen zdravstvenih zavarovanj	
I. Čisti prihodki od zavarovalnih premij	44,543.345
II. Razporejeni donos naložb, prenesen iz izkaza izida iz red. delovanja	1,122.935
III. Drugi čisti zavarovalni prihodki	0
IV. Čisti odhodki za škode	40,918.222
V. Spremembe drugih čistih zav.-tehničnih rezervacij	64.796
VI. Čisti odhodki za bonuse in popuste	0
VII. Čisti obratovalni stroški	3,112.421
VIII. Ostali čisti zavarovalni odhodki	46.967
IX. Sprememba izravnalnih rezervacij	930.682
X. Zavar.-tehnični izid iz premoženjskih zavarovanj, razen zdravstvenih	593.192
B. Zavarovalno-tehnični izid življenjskih zavarovanj	
C. Zavarovalno-tehnični izid zdravstvenih zavarovanj	
I. Čisti prihodki od zavarovalnih premij	2,630.000
II. Prihodki od naložb	235.913
III. Nerealizirani kapitalski dobički	0
IV. Drugi čisti zavarovalni prihodki	0
V. Čisti odhodki za škode	1,104.173
VI. Spremembe ostalih čistih tehničnih rezervacij	1,288.727
VII. Čisti odhodki za bonuse in popuste	0
VIII. Čisti obratovalni stroški	2563.123
IX. Odhodki od naložb	7.823
X. Nerealizirane kapitalske izgube	0
XI. Ostali čisti zavarovalni odhodki	1.175
XII. Sprememba izravnalnih rezervacij	184.048
XIII. Razporejeni donos naložb, prenesen v izkaz izida iz rednega del.	9.143
XIV. Zavarovalno-tehnični izid zdravstvenih zavarovanj	8.409
D. Izračun celotnega izida iz rednega delovanja	
I. Zavar.-tehnični izid premož. zav. razen zdravstvenih zav.	593.192
III. Zavar.-tehnični izid zdravstvenih zavarovanj	8.409
IV. Prihodki od naložb	1,368.966
VI. Razporejen donos naložb, prenesen iz zav.-teh izida zdrav. zav.	9.413
VII. Odhodki od naložb	86.672
VIII. Razporejen donos naložb, prenesen v zav.-teh izid premož. zavarovanj razen zdravstvenih zavarovanj	1,122.935
IX. Ostali prihodki iz rednega delovanja	0
X. Ostali odhodki iz rednega delovanja	60.076
XI. Dobiček ali izguba iz rednega delovanja	710.297
E. Izkaz izrednega izida	

I. Izredni prihodki	77.193
II. Izredni odhodki	1.349
III. Izredni dobiček ali izredna izguba	75.844
F. Dobiček ali izguba obračunskega obdobja	
G. Davek od dobička	
H. Dobiček po obdavčitvi	
I. Drugi davki	
J. Čisti dobiček ali čista izguba obračunskega obdobja	786.140
K. Povečanje rezerv iz dobička tekočega leta	393.070
l. Preostali dobiček tekočega leta	393.070

Vir: Letno poročilo Vzajemne za leto 2001.

Priloga št. 6: Zbirni izkaz poslovnega izida slovenskih zavarovalnic za leto 2001

(zneski v tisoč SIT)

A. Zavarovalno-tehnični izid premož. zav. razen zdravstvenih zavarovanj	
I. Čisti prihodki od zavarovalnih premij	98,697.000
II. Razporejeni donos naložb, prenesen iz izkaza izida iz red. delovanja	10,982.000
III. Drugi čisti zavarovalni prihodki	843.000
IV. Čisti odhodki za škode	72,950.000
V. Spremembe drugih čistih zav.-tehničnih rezervacij	-4,245.000
VI. Čisti odhodki za bonuse in popuste	1,879.000
VII. Čisti obratovalni stroški	32,457.000
VIII. Ostali čisti zavarovalni odhodki	2,812.000
IX. Sprememba izravnalnih rezervacij	-3,324.000
X. Zavar.-tehnični izid iz premoženjskih zavarovanj razen zdravstvenih	-7,237.000
B. Zavarovalno-tehnični izid življenjskih zavarovanj	
I. Čisti prihodki od zavarovalnih premij	41,364.000
II. Prihodki od naložb	11,084.000
III. Nerealizirani kapitalski dobički	0
IV. Drugi čisti zavarovalni prihodki	143.000
V. Čisti odhodki za škode	13,873.000
VI. Spremembe drugih čistih zav.-tehničnih rezervacij	-24,974.000
VII. Čisti odhodki za bonuse in popuste	34.000
VIII. Čisti obratovalni stroški	10,304.000
IX. Odhodki od naložb	1,143.000
X. Nerealizirane kapitalske izgube	0
XI. Ostali čisti zavarovalni odhodki	223.000
XII. Razporejeni donos naložb iz rednega delovanja	471.000
XIII. Zavarovalno tehnični-izid življenjskih zavarovanj	1,569.000
C. Zavarovalno-tehnični izid zdravstvenih zavarovanj	
I. Čisti prihodki od zavarovalnih premij	57,073.000
II. Prihodki od naložb	1,732.000
III. Nerealizirani kapitalski dobički	0
IV. Drugi čisti zavarovalni prihodki	1.000
V. Čisti odhodki za škode	48,332.000
VI. Spremembe ostalih čistih tehničnih rezervacij	-3,061.000
VII. Čisti odhodki za bonuse in popuste	0
VIII. Čisti obratovalni stroški	5,645.000
IX. Odhodki od naložb	152.000
X. Nerealizirane kapitalske izgube	0
XI. Ostali čisti zavarovalni odhodki	230.000
XII. Razporejeni donos naložb, prenesen v izkaz izida iz rednega del.	158.000
XII. Zavarovalno-tehnični izid zdravstvenih zavarovanj	1,227.000

D. Izračun celotnega izida iz rednega delovanja	
I. Zavar.-tehnični izid premož. zav., razen zdravstvenih zav.	-7,237.000
II. Zavar.-tehnični izid življenjskih zavarovanj	1,569.000
III. Zavar.-tehnični izid zdravstvenih zavarovanj	1,227.000
IV. Prihodki od naložb	14,442.000
V. Razporejen donos naložb, prenesen iz zav.-teh izida življenjskih zav.	471.000
VI. Razporejen donos naložb, prenesen iz zav.-teh izida zdrav. zav.	158.000
VII. Odhodki od naložb	2,342.000
VIII. Razporejen donos naložb, prenesen v zav.-teh izid premož. zavarovanj razen zdravstvenih zavarovanj	10,892.000
IX. Ostali prihodki iz rednega delovanja	97.000
X. Ostali odhodki iz rednega delovanja	2,557.000
XI. Dobiček ali izguba iz rednega delovanja	-4,703.000
E. Izkaz izrednega izida	
I. Izredni prihodki	1,143.000
II. Izredni odhodki	2,108.000
III. Izredni dobiček ali izredna izguba	-965.000
F. Dobiček ali izguba obračunskega obdobja	-5,668.000
G. Davek od dobička	660.000
H. Dobiček po obdavčitvi	-6,328.000
I. Drugi davki	0
J. Čisti dobiček ali čista izguba obračunskega obdobja	-6,328.000
K. Povečanje rezerv iz dobička tekočega leta	0
l. Preostali dobiček tekočega leta	0

Vir: Agencija za zavarovalni nadzor.

Priloga št. 7: Izkaz finančnih tokov Vzajemne za leto 2001

(v tisočih SIT)

PRITOKI	
I. Začetno stanje denarnih sredstev	676.886
II. Pritoki pri poslovni dejavnosti	49,856.393
A. Prihodki	48,856.393
B. Pritoki zaradi poslovnega dezinvestiranja	0
C. Pritoki zaradi poslovnega financiranja	356.163
III. Pritoki pri investicijski dejavnosti	0
A. Pobotano zmanjšanje neopredm. osnovnih sredstev	0
B. Pobotano zmanjšanje opredmetn. osnovnih sredstev in zalog	0
C. Pobotano zmanjšanje dolgoročnih finančnih naložb	0
Č. Pobotano zmanjšanje kratkoročnih finančnih naložb	0
IV. Pritoki pri dejavnosti financiranja	3,819.119
A. Povečanje kapitala in rezerv zunaj dobička obračunskega obdobja	283.447
B. Pobotano povečanje čistih tehničnih rezervacij	3,535.672
C. Pobotano povečanje dolg. rezervacij za druge nevarnosti in stroške	0
Č. Pobotano povečanje dolgoročnih obveznosti iz financiranja	0
D. Pobotano povečanje kratkoročnih obveznosti iz financiranja	0
E. Pobotano povečanje obveznosti do lastnikov in dobička	0
Skupaj pritoki	53,708.561
ODHODKI	
I. Odtoki pri poslovni dejavnosti	48,356.256
A. Odhodki	47,820.031
B. Odtoki zaradi poslovnega investiranja	465.875
C. Odtoki zaradi poslovnega definanciranja	70.351
II. Odtoki iz financiranja	4,584.471
A. Pobotano povečanje neopredm. osnovnih sredstev	46.681
B. Pobotano povečanje opredmetenih osnovnih sredstev in zalog	181.325
C. Pobotano povečanje dolgoročnih finančnih naložb	1,321.785
Č. Pobotano povečanje kratkoročnih finančnih naložb	3,034.680
III. Odtoki iz definanciranja	103.700
A. Zmanjšanje kapitala in rezerv zunaj izgube obračunskega obdobja	0
B. Pobotano zmanjšanje čistih tehničnih rezervacij	0
C. Pobotano zmanjšanje dolg. rezervacij za druge nevarnosti in stroške	103.700
Č. Pobotano zmanjšanje dolgoročnih obveznosti iz financiranja	0
D. Pobotano zmanjšanje kratkoročnih obveznosti iz financiranja	0
E. Pobotano zmanjšanje obveznosti do lastnikov iz dobička	0
Skupaj odtoki	53,044.427
IV. Končno stanje denarnih sredstev	664.133

Vir: Letno poročilo Vzajemne za leto 2001.

Priloga št. 8: Računovodski kazalniki

Računovodski kazalniki obvezni za zunanje poročanje

Stopnja lastniškosti financiranja

$$\frac{\text{kapital}}{\text{obveznosti do virov sredstev}} * 100$$

Delež kapitala v financiranju Vzajemne na dan 31.12.2001:

$$\frac{5,187.000}{24,546.568} * 100 = 21,13 \%$$

Delež kapitala v financiranju slovenskih zavarovalnic na dan 31.12.2001:

$$\frac{24,386.0000}{336,945.000} * 100 = 7,24 \%$$

Stopnja dolgoročnosti financiranja

$$\frac{\text{vsota kapitala in dolgoročnih dolgov (skupaj z dolgoročnimi rezervacijami)}}{\text{obveznosti do virov sredstev}} * 100$$

Stopnja dolgoročnosti financiranja Vzajemne na dan 31.12.2001:

$$\frac{5,187.000 + 14,894.729 + 205.490}{24,546.568} * 100 = 82,65 \%$$

Stopnja dolgoročnosti financiranja slovenskih zavarovalnic na dan 31.12.2001:

$$\frac{24,386.000 + 286,101.000}{336,945.000} * 100 = 92,15 \%$$

Stopnja osnovnosti investiranja

$$\frac{\text{osnovna sredstva (po neodpisani vrednosti)}}{\text{sredstva}} * 100$$

Stopnja osnovnosti investiranja Vzajemne na dan 31.12.2001:

$$\frac{658.000 + 97.511 + 258.000}{24,546.568} * 100 = 4,13 \%$$

Stopnja osnovnosti investiranja slovenskih zavarovalnic na dan 31.12.2001:

$$\frac{2,107.000 + 33,347.000 + 4,631.000}{336,945.000} * 100 = 11,90 \%$$

Stopnja dolgoročnosti investiranja

$$\frac{\text{vsota osn. sredstev (po neodpisani vrednosti), dolg. fin. naložb in dolg. posl. terjatev}}{\text{sredstva}} * 100$$

Stopnja dolgoročnosti investiranja Vzajemne na dan 31.12.2001:

$$\frac{1,014.000 + 8,357.565}{24,546.568} * 100 = 38,18 \%$$

Stopnja dolgoročnosti investiranja slovenskih zavarovalnic na dan 31.12.2001:

$$\frac{40,085.000 + 10.027 + 243.452}{336,945.000} * 100 = 90,64 \%$$

Koeficient kapitalске pokritosti osnovnih sredstev

$$\frac{\text{kapital}}{\text{osnovna sredstva (po neodpisani vrednosti)}} * 100$$

Koeficient kapitalске pokritosti osnovnih sredstev Vzajemne na dan 31.12.2001:

$$\frac{5,187.000}{1,014.000} * 100 = 511,34 \%$$

Koeficient kapitalске pokritosti osnovnih sredstev slovenskih zavarovalnic na dan 31.12.2001:

$$\frac{24,368.000}{40,085.000} * 100 = 60,84 \%$$

Koeficient neposredne pokritosti kratkoročnih obveznosti (hitri koeficient)

$$\frac{\text{likvidna sredstva}}{\text{kratkoročne obveznosti}} * 100$$

Koeficient neposredne pokritosti kratkoročnih obveznosti Vzajemne na dan 31.12.2001:

$$\frac{664.133}{4,247.209205.490} * 100 = 20,64 \%$$

Koeficient neposredne pokritosti kratkoročnih obveznosti slovenskih zavarovalnic na dan 31.12.2001:

$$\frac{4,215.000}{107,8521 + 2,122.000 + 20,411.000149.000} * 100 = 16,43 \%$$

Koeficient pospešene pokritosti kratkoročnih obveznosti (pospešeni koeficient)

$$\frac{\text{vsota likvidnih sredstev in kratkoročni terjatev}}{\text{kratkoročne obveznosti}} * 100$$

Koeficient pospešene pokritosti kratkoročnih obveznosti Vzajemne na dan 31.12.2001:

$$\frac{664.133 + 4,477.099 + 6.536}{4,041.719} * 100 = 127,37 \%$$

Koeficient pospešene pokritosti kratkoročnih obveznosti slovenskih zavarovalnic na dan 31.12.2001:

$$\frac{4,215.000 + 17,470.000 + 3,935.000}{20,421.636} * 100 = 125,46 \%$$

Koeficient kratkoročne pokritosti kratkoročnih obveznosti (kratkoročni koeficient)

$$\frac{\text{kratkoročna sredstva}}{\text{kratkoročne obveznosti}} * 100$$

Koeficient kratkoročne pokritosti kratkoročnih obveznosti Vzajemne na dan 31.12.2001:

$$\frac{664.133 + 4,477.099 + 6.536 + 740.679 + 8,357.565}{4,041.719} * 100 = 352,47 \%$$

Koeficient kratkoročne pokritosti kratkoročnih obveznosti slovenskih zavarovalnic na dan 31.12.2001:

$$\frac{261.000 + 4,215.000 + 17,470.000 + 3,935.000 + 4,731.000}{20,421.636} * 100 = 149,90 \%$$

Koeficient gospodarnosti poslovanja

$$\frac{\text{poslovni prihodki}}{\text{poslovni odhodki}} * 100$$

Koeficient gospodarnosti poslovanja Vzajemne na dan 31.12.2001:

$$\frac{47,174.321}{45,446.081} * 100 = 103,80 \%$$

Koeficient gospodarnosti poslovanja slovenskih zavarovalnic na dan 31.12.2001:

$$\frac{198,121.000}{186,826.000} * 100 = 106,05 \%$$

Koeficient čiste dobičkonosnosti kapitala

$$\frac{\text{čisti dobiček v poslovnem letu}}{\text{povprečni kapital (brez čistega posl. izida posl. leta)}} * 100$$

Koeficient čiste dobičkonosnosti kapitala Vzajemne na dan 31.12.2001:

$$\frac{786.140}{(5,187,618 + 4,118.031)/2} * 100 = 16,90 \%$$

Koeficient čiste dobičkonosnosti kapitala slovenskih zavarovalnic na dan 31.12.2001:

$$\frac{6,328.000}{(23,770.000+24,386.000)/2} * 100 = -26,28 \%$$

Računovodski kazalniki za analizo uspešnosti

Kazalnik škodnega rezultata

$$\frac{\text{škoda}}{\text{zaslužena premija}} * 100$$

Kazalnik škodnega rezultata Vzajemne na dan 31.12.2001:

$$\frac{40,918.222+1,288.727}{45,082.384+2,729.840} * 100 = 88,15 \%$$

Kazalnik škodnega rezultata slovenskih zavarovalnic na dan 31.12.2001:

$$\frac{72.950+13.873+48.332}{122,983.000+57,900.000+42,462.000} * 100 = 60,51 \%$$

Stroškovni kazalnik

$$\frac{\text{stroški}}{\text{čista fakturirana premija}} * 100$$

Stroškovni kazalnik Vzajemne na dan 31.12.2001:

$$\frac{3,112.421+263.123}{47.834.294} * 100 = 7,06 \%$$

Stroškovni kazalnik slovenskih zavarovalnic na dan 31.12.2001:

$$\frac{32,457.000+10,304.000+5,645.000}{223,345.000} * 100 = 23,82 \%$$

Povezani kazalnik

Škodni rezultat +stroškovni kazalnik

Povezani kazalnik Vzajemne na dan 31.12.2001:

$$0,8815+0,0706=0,9521$$

Povezani kazalnik slovenskih zavarovalnic na dan 31.12.2001:

$$0,6051+0,2382=0,8433$$

Stopnja provizije oz. stopnja stroškovnosti pridobivanja zavarovanj

$$\frac{\text{stroški sklepanja zavarovanj}}{\text{čista zaračunana premija}} * 100$$

Stopnja provizije oz. stopnja stroškovnosti pridobivanja zavarovanj Vzajemne na dan 31.12.2001:

$$\frac{589.966}{47.834.224} * 100 = 1,23 \%$$

Stopnje provizije zaradi pomanjkanja podatkov o stroških pridobivanja zavarovanj za slovenske zavarovalnice ni mogoče izračunati.

Delež pozavarovanja

$$\frac{\text{čista zavarovalna premija}}{\text{kosmata zavarovalna premija}} * 100$$

Delež pozavarovanja Vzajemne na dan 31.12.2001:

$$\frac{47.834.294}{47.878.224} * 100 = 99,91 \%$$

Delež pozavarovanja slovenskih zavarovalnic na dan 31.12.2001:

$$\frac{203.243.950}{223.345.000} * 100 = 91,00 \%$$

Koeficient donosnosti naložb

$$\frac{\text{donos naložb}}{(\text{stanje naložb na začetku leta} + \text{stanje naložb ob koncu leta}) / 2} * 100$$

Koeficient donosnosti naložb Vzajemne na dan 31.12.2001:

$$\frac{1.855.309}{(17.643.719 + 13.287.254) / 2} * 100 = 12,00 \%$$

Koeficienta naložb slovenskih zavarovalnic na dan 31.12.2001 se zaradi pomanjkanja podatkov ne da izračunati.

Koeficient sredstev in dolgov

$$\frac{\text{vrednost sredstev}}{\text{vrednost dolgov}} * 100$$

Koeficient sredstev in dolgov Vzajemne na dan 31.12.2001:

$$\frac{24,546.568}{4,247.209} * 100 = 577,95 \%$$

Koeficient sredstev in dolgov slovenskih zavarovalnic na dan 31.12.2001:

$$\frac{336,945.000}{2,122.000+20,411.000} * 100 = 1.495,34 \%$$

Dobičkovnost prihodkov

$$\frac{\text{letni dobiček}}{\text{čisti premijski prihodki}} * 100$$

Dobičkovnost prihodkov Vzajemne na dan 31.12.2001:

$$\frac{786.140}{44,543.345+2,630.976} * 100 = 1,67 \%$$

Dobičkovnost prihodkov slovenskih zavarovalnic na dan 31.12.2001:

$$\frac{5,668.000}{98,697.000+41,364.000+57,7073.000} * 100 = -2,88 \%$$

Vzorec likvidiranja škod

$$\frac{\text{plačane škode}}{\text{celotne tehnične rezervacije}} * 100$$

Vzorec likvidiranja škod Vzajemne na dan 31.12.2001:

$$\frac{42,206.949}{14,894.729} * 100 = 283,37 \%$$

Vzorec likvidiranja škod slovenskih zavarovalnic na dan 31.12.2001:

$$\frac{135,155.000}{286,101.000} * 100 = 47,24 \%$$

Izbrani kazalniki poslovanja po sklepu AZN o letnem poročilu zavarovalnic

Rast obračunane premije

$$\frac{\text{kosmata obračunana premija v tekočem letu}}{\text{kosmata obračunana premija v preteklem letu}} * 100$$

Rast obračunane premije Vzajemne na dan 31.12.2001:

$$\frac{47,878.224}{41,683.611} * 100 = 114,86 \%$$

Rast obračunane premije slovenskih zavarovalnic na dan 31.12.2001:

$$\frac{223,345.000}{190,656.000} * 100 = 117,15 \%$$

Gibanje kosmatih obračunanih odškodnin

$$\frac{\text{kosmata obračunana odškodnina v tekočem letu}}{\text{kosmata obračunana odškodnina v preteklem letu}} * 100$$

Gibanje kosmatih obračunanih odškodnin Vzajemne na dan 31.12.2001:

$$\frac{41,868.977}{35,296.288} * 100 = 118,61 \%$$

Gibanje kosmatih obračunanih odškodnin slovenskih zavarovalnic na dan 31.12.2001:

$$\frac{142,879.000}{125,237.000} * 100 = 114,09 \%$$

Povprečna odškodnina:

$$\frac{\text{kosmate obračunane odškodnine}}{\text{število škod}}$$

Povprečna odškodnina Vzajemne na dan 31.12.2001:

$$\frac{41,864.977}{18,714.297} = 2$$

Povprečne odškodnine slovenskih zavarovalnic na dan 31.12.2001 se zaradi pomanjkanja podatkov ne da izračunati.

Škodni rezultat

$$\frac{\text{kosmate obračunane odškodnine}}{\text{kosmate obračunane premije}} * 100$$

Škodni rezultat Vzajemne na dan 31.12.2001:

$$\frac{41,864.977}{47,878.224} * 100 = 87,44 \%$$

Škodni rezultat slovenskih zavarovalnic na dan 31.12.2001:

$$\frac{142,879.000}{223,345.000} * 100 = 63,97 \%$$

Stroški poslovanja v odstotkih od kosmate obračunane premije

$$\frac{\text{stroški poslovanja}}{\text{kosmate obračunane zavarovalne premije}} * 100$$

Stroški poslovanja v odstotkih od kosmate obračunane zavarovalne premije Vzajemne na dan 31.12.2001:

$$\frac{3,375.544}{47,878.224} * 100 = 7,05 \%$$

Stroški poslovanja v odstotkih od kosmate obračunane zavarovalne premije slovenskih zavarovalnic na dan 31.12.2001:

$$\frac{32,457.000 + 10,304.000 + 5,645.00}{223,345.000} * 100 = 21,67 \%$$

Čiste škodne rezervacije

$$\frac{\text{čiste škodne rezervacije}}{\text{čisti prihodki od zavarovalnih premij}} * 100$$

Čiste škodne rezervacije v odstotkih od čistih prihodkov od zavarovalnih premij Vzajemne na dan 31.12.2001:

$$\frac{193.800}{47.174.321} * 100 = 0,41 \%$$

Čiste škodne rezervacije v odstotkih od čistih prihodkov od zavarovalnih premij slovenskih zavarovalnic na dan 31.12.2001:

$$\frac{81.198}{197.136} * 100 = 41,19 \%$$

Kosmati dobiček oz. izguba tekočega leta v odstotkih od čiste obračunane premije

$$\frac{\text{kosmati dobiček oz. izguba tekočega leta}}{\text{čista obračunana premija}}$$

Kosmati dobiček leta v odstotkih od čiste obračunane premije Vzajemne na dan 31.12.2001:

$$\frac{786.140}{47,834.294} * 100 = 1,64 \%$$

Kosmata oz. izguba v odstotkih od čiste obračunane premije slovenskih zavarovalnic na dan 31.12.2001:

$$\frac{5,668.000}{203,243.950} * 100 = -2,79\%$$

Kosmati dobiček tekočega leta v odstotkih od povprečnega kapitala

$$\frac{\text{kosmati dobiček oz. izguba tekočega leta}}{(\text{stanje kapitala na začetku leta} + \text{stanje kapitala na koncu leta})/2} * 100$$

Kosmati dobiček tekočega leta v odstotkih od povprečnega kapitala Vzajemne na dan 31.12.2001:

$$\frac{786.140}{(5,187.618 + 4,118.031)/2} * 100 = 16,9 \%$$

Kosmati dobiček tekočega leta v odstotkih od povprečnega kapitala slovenskih zavarovalnic na dan 31.12.2001:

$$\frac{5,668.000}{(24,386.000 + 23,770.000)/2} * 100 = -23,54 \%$$

Kosmati dobiček tekočega leta v odstotkih od povprečne aktive

$$\frac{\text{kosmati dobiček oz. izguba tekočega leta}}{(\text{stanje aktive na začetku leta} + \text{stanje aktive na koncu leta})/2} * 100$$

Kosmati dobiček tekočega leta v odstotkih od povprečne aktive Vzajemne na dan 31.12.2001:

$$\frac{786.140}{(24,546.568 + 19,759.197)/2} * 100 = 3,55 \%$$

Kosmati dobiček tekočega leta v odstotkih od povprečne aktive slovenskih zavarovalnic na dan 31.12.2001:

$$\frac{-5,668.000}{(336,945.000 + 273,762.000)/2} * 100 = -1,86 \%$$

Razpoložljivi kapital zavarovalnice v odstotkih od čiste zavarovalne premije

$$\frac{\text{razpoložljivi kapital zavarovalnice}}{\text{čista zavarovalna premija}} * 100$$

Razpoložljivi kapital zavarovalnice v odstotkih od čiste zavarovalne premije Vzajemne na dan 31.12.2001:

$$\frac{4,136.192}{47,834.294} * 100 = 8,65 \%$$

Razpoložljivi kapital zavarovalnice v odstotkih od čiste zavarovalne premije slovenskih zavarovalnic na dan 31.12.2001:

$$\frac{25,234.000}{203,243.950} * 100 = 12,42 \%$$

Razpoložljivi kapital zavarovalnice v odstotku od minimalnega kapitala zavarovalnice

$$\frac{\text{razpoložljivi kapital zavarovalnice}}{\text{minimalni kapital zavarovalnice}} * 100$$

Razpoložljivi kapital zavarovalnice v odstotku od minimalnega kapitala Vzajemne na dan 31.12.2001:

$$\frac{4,136.192}{2,978.926} * 100 = 138,85 \%$$

Razpoložljivi kapital zavarovalnice v odstotku od minimalnega kapitala slovenskih zavarovalnic na dan 31.12.2001:

$$\frac{2,294.000}{2,978.926} * 100 = 77,01 \%$$

Razpoložljivi kapital zavarovalnice v odstotku od zavarovalno-tehničnih rezervacij

$$\frac{\text{razpoložljivi kapital zavarovalnice}}{\text{zavarovalno - tehnične rezervacije}} * 100$$

Razpoložljivi kapital zavarovalnice v odstotku od zavarovalno-tehničnih rezervacij Vzajemne na dan 31.12.2001:

$$\frac{4,136.192}{14,894.729} * 100 = 27,77 \%$$

Razpoložljivi kapital zavarovalnice v odstotku od zavarovalno-tehničnih rezervacij slovenskih zavarovalnic na dan 31.12.2001:

$$\frac{25,234.000}{286.101} * 100 = 8,82 \%$$

Razpoložljivi kapital zavarovalnice v odstotkih od terjatev pozavarovanja in zavarovalno-tehničnih rezervacij, ki odpadejo na pozavarovanje

$$\frac{\text{razpoložljivi kapital zavarovalnice}}{\text{terjatve iz pozavarovanja in tehnične rezervacije, ki odpadejo na pozavarovanje}} * 100$$

Razpoložljivi kapital zavarovalnice v odstotkih od terjatev pozavarovanja in zavarovalno-tehničnih rezervacij Vzajemne, ki odpadejo na pozavarovanje, na dan 31.12.2001:

$$\frac{4,136.192}{10.062} * 100 = 41.108,72 \%$$

Razpoložljivega kapitala slovenskih zavarovalnic v odstotkih od terjatev pozavarovanja in zavarovalno-tehničnih rezervacij, ki odpadejo na pozavarovanje na dan 31.12.2001 zaradi pomanjkanja ni mogoče izračunati.